Poznań, dnia 30 grudnia 1946 r.

POZNAŃSKI DZIENNIK WOJEWÓDZKI

Nr 32 Ostatni w r. b.

TREŚĆ:

DZIAŁ URZĘDOWY

321

ROZPORZĄDZENIE WOJEWODY POZNAŃSKIEGO

z dnia 30 listopada 1946 r.

o zapobieganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach na obszarze Województwa Poznańskiego.

Na podstawie art. 108 pkt 1 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 19 1. 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 sierpnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 555) i art. 3 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31. 10. 1938 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu o zapobieganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 590), oraz § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 1937 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu o gromadach (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 70), zarządzam co następuje:

Przechowywanie materiałów łatwopalnych i innych.

§ 1.

Zabrania się przechowywania i gromadzenia na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów budynków mieszkalnych oraz budynków przeznaczonych do użytku publicznego, mieszczących zakłady użyteczności publicznej, oraz budynków mieszczących lokale urzędowe, biurowe, przemysłowe, handlowe, składy i t. p. jakichkolwiek materiałów łatwopalnych a w szczególności: słomy, trawy morskiej, drzewa, wełny drzewnej, wiorów drzewnych, papieru, szmat, olejów, celuloidu i t. p., oraz przedmiotów wykonanych w całości lub w przeważającej części z takich materiałów.

§ 2.

Przepisy § 1 nie dotyczą budynków, jeżeli konstrukcje dachów tych są wykonane z żelazobetonu, o grubości płyty co najmniej 8 cm, lub z żelaza, pokryte płytami o tej samej wytrzymałości na przebicie, a stropy tych budynków są wykonane w całości z materiałów ognioodpornych.

§ 3.

Na poddaszach budynków gospodarczych, przez które przechodzą kominy, dopuszcza się przechowywanie materiałów łatwopalnych wymienionych w § 1, o ile kominy nie posiadają na poddaszu otworów wycierowych i zostaną otoczone ogrodzeniem z siatki drucianej, w odstępie 1 m od komina, sięgającym od posadzki poddasza pod pokrycie dachu. Przestrzeń między ogrodzeniem a kominem winna być wolna od materiałów łatwopalnych.

§ 4.

Zabrania się przechowywania i gromadzenia na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów, w korytarzach piwnicznych, klatkach schodowych, przejściach i przejazdach w budynkach wymienionych w § 1 jakichkolwiek przedmiotów w sposób utrudniający przejazd lub przejście.

§ 5.

Wszelkie przemioty, znajdujące się na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów, w korytarzach piwnicznych, klatkach schodowych, przejściach i przejazdach w budynkach wymienionych w § 1 powinny być tak przechowywane, aby mogły być niezwłocznie

usunięte z tych pomieszczeń do innych części budynków.

§ 6.

Obowiązek przestrzegania przepisów §§ 1, 3 i 4 ciąży:

1. jeżeli chodzi o pomieszczenia, których używanie związane jest z jednym mieszkaniem — na głównym lokatorze tego mieszkania,
2. we wszystkich innych wypadkach — na właścicielu budynku lub osobie zarządzającej budynkiem, jeżeli właściciel osobiście tego zarządu nie sprawuje.

§ 7.

Materiały opałowe jak drzewo, węgiel, torf dla użytku domowego powinny być przechowywane w piwnicach murowanych przesklepionych albo specjalnie na ten cel przeznaczonych budynkach gospodarczych.

§ 8.

Popiół i żarzące się węgle można składać w budynkach tylko w naczyniach niewywrotnych, z niepalnego materiału, szczelnie zamykanych.

Popiół i węgle należy natychmiast po wysypaniu do naczyń zupełnie wygasić.

Pozostawianie naczyń z popiołem na poddaszach, w pomieszczeniach o nieogniotrwałych podłogach, albo obok łatwopalnych materiałów jest zabronione.

Poza obrębem budynków wolno składać popiół jedynie do specjalnie na ten cel przeznaczonych zbiorników zamkniętych, z materiału ogniotrwałego i to w odległości co najmiej 3 m od budynków ogniotrwałych i 6 m od budynków nieogniotrwałych.

Odmienny sposób składania popiołów w zakładach przemysłowych, niż podano w ustępach poprzednich, może być ustalony w poszczególnych wypadkach przez właściwą władzę przemysłową.

§ 9.

Nafta, benzyna i t. p. materiały łatwopalne jako też materiały wybuchowe, w ilościach dozwolonych w myśl przepisów obowiązujących do przechowywania poza zakładami przemysłowymi winny być przechowywane z dala od palenisk.

Poza tym obowiązują rozporządzenia wydane odnośnie przechowywania i magazynowania olejów, karbidu i taśmy celuloidowej.

Czyszczenie przedmiotów za pomocą płynów łatwopalnych może się odbywać tylko w dzień i w ubikacjach, w których nie ma otwartych palenisk.

Tępienie robactwa za pomocą ognia w ubikacjach, w których znajdują się materiały łatwopalne oraz w budynkach gospodarczych jak stajnie, obory i t. d. jest wzbronione, wzbronione jest również natryskiwanie ścian palnymi płynami, łatwopalnymi jak benzyną, naftą i t. d. celem wytępienia robactwa.

§ 10.

Zabrania się w warsztatach stolarskich, kołodziejskich i w pomieszczeniach, w których dokonuje się obróbki drzewa i innych materiałów łatwopalnych, gromadzenia wiorów, trocin i odpadków ponad ilość otrzymaną w ciągu dnia i przechowywania ich w tych warsztatach na noc. Odpadki te, w ilości nie przekraczającej 4 m³ można przechowywać wewnątrz budynku tylko wtenczas, jeśli miejsce na ten cel przeznaczone jest ogniotrwałe i posiada drzwi ogniotrwałe.

Większe ilości muszą być składane pod gołym niebem w odległości co najmniej 12 m od nieogniotrwałych części budynków i wszystkich palnych przedmiotów.

W wypadkach, gdy wyjątkowo urządza się paleniska w pracowniach, w których przerabia się łatwopalne materiały, należy umieścić przed paleniskiem wanienkę napełnioną stale wodą. Posadzka pod paleniskiem i naokoło paleniska w promieniu 50 cm od niego winna być ogniotrwała.

Przed zamknięciem pracowni ogień w piecu winien być wygaszony. Szmaty nasycone oliwą należy usuwać codziennie przed zamknięciem zakładów.

§ 11.

Czyściwo do maszyn jako też wszelkie natłuszczone szmaty winny być po użyciu składane do szczelnych naczyń blaszanych o nóżkach żelaznych wysokich najmniej 8 cm i po pracy usuwane.

§ 12.

W zakładach przemysłowych i warsztatach należy umieścić napisy, dotyczące przestrzegania bezpieczeństwa pożarowego.

§ 13.

Wapno palone w ilości przekraczającej 5 kw pozostawione bez przykrycia powinno być składane w odległości co najmniej 3 m od budynków nieogniotrwałych i łatwopalnych materiałów.

Zabrania się składania wapna palonego w budynkach ogniotrwałych, w których znajdują się łatwopalne przedmioty i w budynkach nieogniotrwałych.

§ 14.

Stosy drzewa, chróstu lub t. p. winny być oddalone od nieogniotrwałych budynków lub nieogniotrwałych części budynków co najmniej 6 m, a od ogniotrwałych co najmniej 3 m; w odniesieniu do budulca obowiązują odległości o połowę mniejsze.

Odnośnie składania drzewa budowlanego i opałowego w celach przemysłowych lub handlowych w tartakach, składnicach i t. d., tak

w budynkach jak również na placach składowych obowiązują odrębne przepisy.

Składanie skrzyń i ustawianie straganów na podwórzach w odległości mniejszej niż 6 m od budynków nieogniotrwałych i 3 m od budynków ogniotrwałych jest zabronione.

Stogi, stóżki, sterty i kopy słomy, zbóż, siana i innych palnych płodów rolnych winny być oddalone:

a) od budynków wszelkiego rodzaju przynajmniej 30 m,
b) od torów kolei żelaznych 40 m,
c) od publicznych dróg i placów przynajmniej 30 m,
d) od lasów przynajmniej 80 m.

Przepis powyższy nie dotyczy paszy i ściółki w ilościach nie przekraczających dziennego zapotrzebowania gospodarstwa.

Grupy stogów nie mogą obejmować więcej niż 5.000 m sześciennych. Odległość pomiędzy poszczególnymi grupami winna wynosić co najmniej 30 m w każdym kierunku.

Celem zapobieżeniu samozapalenia się nie wolno składać świeżo skoszonego siana, koniczyny oraz zbóż niedostatecznie wyschniętych.

§ 15.

Zabrania się ustawiania sprzętu domowego i składania względnie przechowywania opału lub innych materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,50 m od otworów palenisk przy piecach, nad piecami, od ścian pieców żelaznych, drzwiczek wycierowych, blaszanych rur dymowych lub t. p.

Suszenie bielizny, odzieży, drzewa i innych łatwopalnych materiałów nie może się odbywać na rurach i kanałach dymowych i przy piecach.

W pomieszczeniach, posiadających ogniska otwarte, składanie materiałów palnych jest zabronione.

Magazynowanie materiałów opałowych ponad dzienne zapotrzebowanie w ubikacjach przeznaczonych do parowania paszy i pieczenia chleba jest zabronione.

Stropy na poddaszach.

§ 16.

Stropy drewniane na poddaszach budynków parterowych wymienionych w § 1, winny posiadać polepę z gliny grubości 8 cm.

Budynki piętrowe powinny posiadać stropy z cegły na zaprawie glinianej lub z innego materiału równowartościowego.

Stropy na poddaszach w istniejących budynkach winny otrzymać poprzednio określone zabezpieczenie w terminie, który wyznaczy miejscowa władza.

W nowowznoszonych budynkach wymienionych w § 1 zabrania się wykonywania na poddaszu ścianek działowych z drzewa lub innego materiału łatwopalnego.

Piece i kominy.

§ 17.

Przy piecach żelaznych najmniejsza odległość od ścian otynkowanych powinna wynosić 25 cm, od ścian niezabezpieczonych 50 cm.

Jeśli istnieje możliwość zetknięcia się materiałów palnych z piecem, winien on być otoczony mocną, na stałe przytwierdzoną siatką metalową z drzwiczkami z tejże siatki

§ 18.

Piece ogrzewalne i paleniska, znajdujące się w pomieszczeniach z podłogą drewnianą, winny być ustawione na podstawach z materiałów niepalnych o grubości co najmniej 15 cm, zaś dla pieców żelaznych bez nóżek o grubości 30 cm.

Nieogniotrwała podłoga przed paleniskiem pieca winna być w skuteczny sposób zabezpieczona grubą blachą, lub warstwą cegieł, wystającą co najmniej 30 cm poza krawędź paleniska.

§ 19.

Kanały dymowe winny posiadać u dołu w miejscach łatwo dostępnych otwory do czyszczenia, zaopatrzone w szczelne drzwiczki lub zasuwy ognioodporne.

Przy kominach włazowych drzwi muszą być szczelne oraz ognioodporne.

Nie wolno wbijać w ściany kominowe kołków drewnianych, haków, gwoździ, klamer itp., o ile grubość ścianki komina wynosi tylko $1/2$ cegły (13 cm).

Wszystkie kominy na poddaszu winny być co roku bielone po uprzednim naprawieniu ewentualnych wad (np. pęknięć).

O ile budynki o pokryciu dachu materiałem nieogniotrwałym nie posiadają odległości wymaganych prawem budowlanym, wyloty kominów wszystkich budynków nie posiadających wymaganej odległości winny otrzymać odpowiednie zabezpieczenie, uniemożliwiające wydobywanie się iskier poza komin.

§ 20.

Blaszane przewody dymowe (rury) winny być oddalone od drewnianych konstrukcji nie osłoniętych ogniotrwale o 50 cm. W wypadkach, gdy rury są izolowane cegłą na zaprawie glinianej, lub za pomocą innego równoznacznego materiału, wystarcza odległość 13 cm (szerokość cegły).

Rury dymowe piecyków żelaznych, wyprowadzone przez ścianę lub okno, winny wystawać ponad dach i winny być zaopatrzone w iskrochron.

§ 21.

W celu uniemożliwienia zapalenia się sadzy należy dbać o częste i należyte wycieranie kominów.

Piece piekarskie.

§ 22.

Otwory palenisk, także przy piecach chlebowych (piekarnikach) winny być zaopatrzone w żelazne drzwiczki, należycie zabezpieczające otwór paleniska. Po nagrzaniu w piecu chlebowym należy popiół względnie niedopałki wygasić.

Zabronione jest połączenie palenisk pieców chlebowych znajdujących się w budynkach, bezpośrednio z kominem. Kanały dymowe tych pieców winny być prowadzone nad sklepieniem paleniska, skąd dopiero winny być wpuszczane do komina.

Oddzielne piece chlebowe mogą być stawiane w odległości 10 m od budynków ogniotrwałych i 30 m od budynków nieogniotrwałych.

Kuźnie.

§ 23.

Kuźnie mogą się znajdować w budynkach krytych materiałem niepalnym, przy czym odległości budynku mieszczącego kuźnię od granicy sąsiedniej posesji i najbliższego budynku nie może być mniejsza od 30 metrów.

Suszarnie, wędzarnie i parniki.

§ 24.

Wszelkiego rodzaju suszarnie winny się znajdować w komorach ze ścianami ogniotrwałymi i z takimiż sufitami, podłogami i drzwiami.

Ściany, podłogi i sufity w wędzarniach powinny być zbudowane z materiału ogniotrwałego, drzwi zaś powinny być żelazne lub drewniane obite czarną blachą co najmniej $^{3}/_{4}$ mm grubości.

Zabrania się urządzania wędzarń na poddaszach i w budynkach o pokryciu dachu nieogniotrwałym.

Parniki do paszy mogą być ustawione tylko w budynkach ogniotrwałych. Stropy, o ile są belkowe, winny być otynkowane.

Piece gazowe, elektryczne i inne.

§ 25.

Piece gazowe i gazomierze można ustawiać tylko w pomieszczeniach należycie przewietrzanych i oświetlanych.

Połączenie większych pieców gazowych z przewodami winno być stałe i jest niedopuszczalne za pomocą węża.

§ 26.

Żelazka do prasowania, grzejniki, maszynki spirytusowe i naftowe, palniki gazowe i elektryczne winny być w czasie używania ustawione na niepalnych podstawkach.

Pomiędzy stołem a podstawką musi być zachowana 2 cm przestrzeń powietrzna. Wymienionych urządzeń elektrycznych, pozostających pod prądem, nie wolno pozostawiać bez dozoru.

Kosze koksowe.

§ 27.

W razie osuszania budynku za pomocą rozpalania ogniska z koksu lub innych materiałów opałowych, takie rozpalanie ogniska może być dokonywane tylko w żelaznych koszach, ustawionych na ogniotrwałym podkładzie o grubości co najmniej 10 cm, wystającym co najmniej 50 cm poza kosz. Na krawędzi podkładu winno być obwałowanie z piasku o wysokości co najmniej 5 cm.

Odległość kosza od nieosłoniętych drewnianych części budynku oraz przedmiotów łatwopalnych winna wynosić co najmniej 1 mtr.

Palenie ognisk i innych.

§ 28.

Palenie ognisk, spalanie śmieci, odpadków oraz wypalanie beczek w obrębie zabudowań lub sąsiedztwie stogów i stert jest bezwzględnie wzbronione.

Powyższe czynności są dozwolone nie bliżej niż w odległości 100 m od budynków lub stert, zaś wypalanie sitowia, łąk itp. tylko po uprzednim zawiadomieniu władzy gminnej i najbliższej straży pożarnej i powinno się odbywać zawsze w warunkach uniemożliwiających przeniesienie się ognia na zabudowania lub lasy.

§ 29.

Rozgrzewanie smoły, asfaltu itp. wewnątrz budynku za pomocą otwartych palenisk i kotłów przenośnych jest zabronione.

Używanie poprzednio wymienionych urządzeń oraz kuźni i kuchni polowych, wędzarń przenośnych itp. poza budynkami może się odbywać w odległościach:

a) 5 m od budynków ogniotrwałych,
b) 15 m od budynków nieogniotrwałych (krytych słomą, trzciną, gontami, budynków drewnianych itp.), lub nieogniotrwałych części budynków,
c) 30 m od stogów, stert itp.

przy zachowaniu następujących środków ostrożności:

a) aż do chwili wygaszenia ognia, paleniska winny być stale dozorowane,
b) opał winien znajdować się w odlegości co najmniej 2 m od palenisk i to w ilości nieprzekraczającej dziennego zapotrzebowania,
c) w pobliżu winna być przygotowana dostateczna ilość piasku lub wody do ugaszenia ewtl. powstałego pożaru,
d) przy silnych wiatrach używanie takich palenisk jest wzbronione.

Podczas tych czynności kocioł winien być nakryty pokrywą, a obok winna być przygotowana dostateczna ilość piasku do ugaszenia ewtl. powstałego pożaru.

§ 30.

Rozpalanie ognisk w lasach i w odległości 100 m od lasów w czasie od 1 marca do 1 listopada jest wzbronione. Wyjątek stanowią ogniska konieczne do ugotowania strawy dla osób pracujących w lasach. Ogniska te można rozpalać przy zachowaniu następujących ostrożności:

a) przed rozpalaniem ogniska powinna być zgrabiona ściółka w promieniu 2 m od ogniska,
b) ogniska należy nieustannie pilnować,
c) przed opuszczeniem ogniska należy je zgasić i zasypać ziemią.

Palenie kory, gałęzi i odpadków pozostałych po wyrębie i obróbce drzewa dozwolone jest tylko pod nadzorem administracji leśnej z zachowaniem warunków, przewidzianych w § 28 dla wypalania łąk.

§ 31.

Palenie ognisk sztucznych, puszczanie rakiet itp. w pobliżu osiedli wiejskich dozwolone jest za uprzednim zezwoleniem zarządów gminnych i w każdym razie nie bliżej niż w odległości 200 m od najbliższych budynków, stert, lasów, zagajników itp.

W miastach i osadach powyższe czynności mogą być wykonywane za zezwoleniem zarządu gminy w warunkach, uzależnionych od okoliczności.

Noszenie płonących pochodni przy pochodach wymaga również takiego zezwolenia.

§ 32.

Przenoszenie odkrytego ognia w obrębie budynków mieszkalnych i gospodarskich jest zabronione.

Używanie do rozpalania wzgl. rozniecania ognia łatwopalnych płynów, jak nafta, benzyna itp. jest zabronione.

Środki oświetleniowe.

§ 33.

Napełnianie zbiorników lamp i maszynek do gotowania, prasowania itp. może się odbywać tylko wówczas, gdy lampy względnie maszynki są zgaszone i palniki już ostygły.

§ 34.

Zabronione jest stawianie i wieszanie lamp, palników gazowych, świec i podobnych urządzeń w pobliżu materiałów lub przedmiotów łatwopalnych.

Odległość palników od nieotynkowanych sufitów względnie belek, jak również od innych łatwopalnych przedmiotów winna wynosić co najmniej 0,50 m. O ile odległość palnika od sufitu wynosi mniej, niż $1^{1}/_{2}$ m, winny być umieszczone nad płomieniem daszki ochronne z metalu, porcelany lub innego odpowiedniego materiału o średnicy co najmniej 15 cm.

§ 35.

Zabrania się używania światła i ognia otwartego w obrębie zabudowań gospodarczych, w budynkach gospodarczych na poddaszach i dachach wszelkiego rodzaju budynków, w składnicach i miejscach obróbki materiałów łatwopalnych (młyny, tartaki), jak również podczas prac związanych z sprzętem, omłotem, przewozem materiałów łatwopalnych, jak zboże, słoma, siano, drzewo, torf, smary, lub inne materiały łatwopalne.

Szczególną ostrożność należy zachować przy używaniu latarń (gospodarczych, stajennych). Latarnie należy wieszać na silnie umocowanych hakach, łańcuchach, drutach itp. i to w odległościach podanych w § 34. Latarnie te winny być należycie utrzymane, zabezpieczone siatką drucianą przed stłuczeniem, posiadać całe klosze, nieuszkodzone palniki, nieuszkodzone daszki ochronne oraz przepisowe nakrętki do zamykania zbiorników.

§ 36.

Zakładanie instalacji elektrycznej oraz wszelkie zmiany i reperacje w instalacji elektrycznej, mogą być wykonywane tylko przez koncesjonowanego przedsiębiorcę. Naprawianie przepalonych bezpieczników i ich ponowne używanie jest zabronione.

Silniki parowe i inne.

§ 37.

1. Do bezpośredniej obsługi kotłów parowych i silników spalinowych mogą być dopuszczani mężczyźni w wieku nie mniej niż 18 lat, trzeźwi i pewni. W myśl przepisów i rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w przedmiocie egzaminowania obsługujących kotły parowe z dnia 4 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 454) samodzielna obsługa kotłów parowych czynnych może być powierzana tylko tym, którzy umiejętność tej obsługi wykażą odpowiednim egzaminem.

   Używanie przenośnych kotłów parowych wewnątrz budynków krytych materiałem nieogniotrwałym lub też zawierających łatwopalne materiały, jest zabronione.

   Kominy kotłów parowych, używanych i umieszczonych w budynkach, winny wystawać ponad kalonkę dachów budynków sąsiednich o pokryciu nieogniotrwałym o 5 m — o pokryciu ogniotrwałym przynajmniej o $1^{1}/_{2}$ m. Łatwopalne materiały muszą być oddalone od kominów przynajmniej o 1 m. Przejście komina przez dach należy odgrodzić od drewnianych części dachu warstwą izolacyjną o szerokości co najmniej 13 cm.

2. Kotły uruchomione poza obrębem budynków (lokomobile) należy tak ustawić, aby kominy i paleniska były oddalone co najmniej:

a) o 1 m od krawędzi okapu budynków ogniotrwałych, pokrytych materiałem ogniotrwałym, o ile nie zawierają łatwopalnych materiałów, natomiast o 3 m od krawędzi okapu, o ile zawierają takie materiały,

b) o 5 m od krawędzi okapu budynków nieogniotrwałych jak również od drewnianych części budynków ogniotrwałych,

c) o 5 m od stogów, stert, zapasów drzewa itp.

O ile kotłów nie opala się koksem, brykietami lub węglem, lecz drzewem, torfem, trocinami, słomą itp. materiałem opałowym, który wytwarza łatwo iskry, należy poprzednio określone odległości co najmniej podwoić.

Zabronione jest składanie materiałów łatwopalnych i przedmiotów w promieniu 5 m od uruchomionego kotła parowego.

Natomiast węgiel, torf i drzewo w ilości dziennego zapotrzebowania, wolno składać w promieniu 1 m od kotła.

Kominy przenośnych kotłów parowych winny być zaopatrzone w przepisowy i należycie działający iskrochron, a skrzynia do popiołu (palnik pod kotłem) winna być nieuszkodzona, zaopatrzona w klapę lub drzwiczki i stale napełniona wodą. Komin i ściany dymnicy winny być nieuszkodzone a pokrywa dymnicy winna się szczelnie zamykać.

W czasie pracy kotła w pobliżu budynków o nieogniotrwałym pokryciu, stogów, stert, lasów oraz innych łatwopalnych przedmiotów, należy w razie silnego wiatru wstrzymać ruch.

Po zakończeniu pracy kotła przenośnego należy ogień z paleniska usunąć i ugasić.

W razie pożaru należy natychmiast wstrzymać ruch kotła, ogień z paleniska wyrzucić, ugasić oraz wypuścić parę.

§ 38.

Silniki spalinowe powyżej 25 K. M. i generatory winny stać w osobnym pomieszczeniu, dobrze przewietrzanym, posiadającym ogniotrwałe podłogi i ściany. Jeżeli sufit jest drewniany, winien być otynkowany.

Rury wydechowe silników winny być wyprowadzone na zewnątrz i zaopatrzone w garnki tłumikowe, należycie działające.

Silniki, generatory oraz zbiorniki, zawierające materiały pędne, należy ustawiać w odległości co najmniej 1 m od drewnianych części budynków.

Większe zapasy materiałów pędnych winny być umieszczone zewnątrz budynków.

§ 39.

Przenośne silniki spalinowe, pędzone materiałami o punkcie zapłonu powyżej 21° C. (nafta i t. p.), winny być stawiane co najmniej w odległości 3 m od budynków krytych materiałem nieogniotrwałym, stogów, drzewa i innych łatwopalnych materiałów. Jeżeli do zapędu służą materiały o punkcie zapłonu poniżej 21° C., odległość ta winna wynosić co najmniej 6 m. W promieniu 3 m od silnika nie mogą znajdować się żadne materiały łatwopalne. Zapasy materiałów pędnych w ilościach nie przekraczających dziennego zapotrzebowania, powinny się znajdować również w odległości 3 m.

Przy silnikach o zapłonie żarowym, przy nagrzewaniu gruszy lub kuli żarowej lampkami benzynowymi, spirytusowymi lub węglem drzewnym, należy zachować szczególne środki ostrożności.

Garażowanie (nawet przejściowe) silników spalinowych jak również wszelkich pojazdów mechanicznych w stodołach, w budynkach nieogniotrwałych lub w budynkach zawierających materiały łatwopalne, jest zabronione.

Zezwala się jednakże na przejściowe umieszczenie pojazdów mechanicznych w poprzednio wymienionych budynkach pod warunkiem, że wprowadzenie i wyprowadzenie pojazdu będzie się odbywało przy wyłączonym silniku.

Lutowanie i spawanie.

§ 40.

Piece przenośne do lutowania należy przy użyciu stawiać przy ogniotrwałym podkładzie w dostatecznej odległości od łatwopalnych przedmiotów lub też zawieszać w zabezpieczonym miejscu, a podczas przerwy w pracy należy je wygasić, o ile nie pozostawia się nadzoru. Zapalania i gaszenia pieców do lutowania wolno dokonywać jedynie poza budynkami.

W pomieszczeniach, w których znajdują się łatwopalne materiały, pył, gazy, zabrania się używania lamp lutowniczych do rozgrzewania zamarzniętych rur wodociągowych. Uczniowie mogą posługiwać się lampą lutowniczą jedynie pod nadzorem czeladnika lub majstra.

§ 41.

Lutowanie przedmiotów w budynkach powinno odbywać się na stołach obitych blachą, lub na stołach metalowych.

Używanie aparatów do spawania, rozcinania i lutowania jest niedopuszczalne w pomieszczeniach, w których powstają palne gazy, kurz i wszelkiego rodzaju palne osady.

Lakiernie.

§ 42.

Lakiernie powinny posiadać należytą wentylację, same zaś przewody wentylacyjne powinny być wykonane z materiału niepalnego.

Wszelkie odpadki oraz szmaty używane przy lakierowaniu należy składać do szczelnych naczyń blaszanych i codziennie oczyszczanych.

Palenie tytoniu.

§ 43.

Zabrania się palenia tytoniu w obrębie zabudowań gospodarczych, w budynkach gospodarczych, na poddaszach i dachach wszelkiego rodzaju budynków, w składnicach i miejscach obróbki materiałów łatwopalnych (tartakach, młynach) jak również podczas prac, o których mowa w § 35.

§ 44.

Zabrania się palenia tytoniu w teatrach, salach widowiskowych, poza przeznaczonymi na ten cel palarniami.

§ 45.

Palenie tytoniu w lasach przez osoby nie zatrudnione w nich jest wzbronione w czasie od 1 marca do 1 listopada.

Nieostrożne obchodzenie się z ogniem i światłem.

§ 46.

Każdy jest obowiązany zachować największą ostrożność przy używaniu ognia i światła.

§ 47.

W budynkach nie wolno zostawiać bez dozoru palącego się światła i rozpalonego ogniska. Powierzenie tego dozoru dzieciom poniżej lat 13 jest zabronione.

Zapałki i zapalniczki i inne przybory do zapalania należy przechowywać w miejscu dla dzieci niedostępnym.

§ 48.

Zabrania się pozostawiania dzieci w budynkach przy rozpalonych ogniskach lub palącym się świetle bez dozoru osób odpowiedzialnych względnie w okolicznościach umożliwiających dzieciom wzniecenia ognia, zabawę zapałkami, zapalniczkami i t. p.

Sprzęt pożarniczy.

§ 49.

W zakładach przemysłowych należy przewidzieć dostateczną ilość środków gaśniczych przystosowanych do gaszenia tych materiałów, jakie są produkowane względnie jakie znajdują się w magazynach.

We wszystkich zakładach przemysłowych i warsztatach przerabiających materiały łatwopalne, powinna znajdować się na każdej kondygnacji odpowiednia ilość gaśnic, hydronetek lub beczek z wodą o pojemności co najmniej 100 ltr. każda i co najmniej 2 wiadra do każdej beczki oraz piasek do gaszenia ognia z konieczną ilością łopat. Ilość gaśnic lub hydronetek i konieczność ich rozmieszczenia ustali władza administracji ogólnej.

Przepis ten nie obowiązuje zakładów, w których znajdują się na każdej kondygnacji czynne przeciwpożarowe urządzenia wodociągowe. Posiadanie gaśnic nie zwalnia z obowiązku ustawiania beczek względnie kadzi z wodą. Gaśnice winny być stale gotowe do natychmiastowego użytku i umieszczone w miejscach widocznych i łatwo dostępnych.

Zakłady przemysłowe w czasie ruchu winny być stale pod dostatecznym fachowym nadzorem, a pracownicy należycie obznajmieni z użyciem urządzeń przeciwpożarowych.

W domach mieszkalnych o drewnianej konstrukcji dachów, może władza miejscowa zarządzić umieszczenie na poddaszu beczki z wodą o pojemności co najmniej 100 ltr. i co najmniej 2 wiader oraz piasku i 2 łopat do gaszenia ognia.

§ 50.

Właściciele budynków w gminach wiejskich, obowiązani są posiadać i przechowywać w miejscach łatwo dostępnych w stanie do użytku natychmiastowego narzędzia przeciwpożarowe jak: drabiny, bosaki, tłumice, topory, wiadra, beczki z wodą, piasek i t. p. W miastach natomiast tylko na specjalne zarządzenie Zarządu Miejskiego.

Ilość wyżej wymienionych narzędzi pożarniczych ustali przełożony gminy po zasięgnięciu fachowej opinii naczelników straży pożarnych na terenie gminy.

Gminne i gromadzkie komisje przeciwpożarowe.

§ 51.

W celu współdziałania z przełożonymi gminy i sołtysami przy spełnianiu zadań, związanych z ochroną przeciwpożarową przed pożarami, organ uchwalający gminy i gromady powoła do życia gminną i gromadzką komisję przeciwpożarową.

§ 52.

Do zadań komisji gromadzkiej należy:

a) dokonywanie 2 razy do roku, najpóźniej do 15. 4. i 15. 10. lustracji wszystkich nieruchomości gromady z punktu widzenia bezpieczeństwa pożarowego, a przede wszystkim kominów i palenisk, utrzymywania poddasza domów mieszkalnych, oddalenia stert i stogów od zabudowań i t. p.

   Pierwszą lustrację należy przeprowadzić najpóźniej w terminie 1 miesiąca od daty ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

b) sprawdzenia, czy ludność posiada przepisane narzędzia gaśnicze oraz czy narzędzia te są umieszczone w widocznym i dostępnym miejscu,

c) czuwanie nad zachowaniem środków ostrożności nakazanych rozporządzeniem niniejszym i nad należytym i częstym wycieraniem kominów przez uprawnionych kominiarzy,

d) sporządzanie protokółów o zauważonych uchybieniach przepisom o zapobieganiu pożarom i budowlanym, dotyczącym stanu kominów i palenisk, a w przypadkach niezastosowania się właściciela w wyznaczonym terminie do zaleceń komisji, przedkładać je przełożonym gmin.

Podobnie należy postępować w razie stwierdzenia uchybień przy wycieraniu kominów przez uprawnionych kominiarzy.

e) uświadamianie ludności o przepisach i o konieczności sumiennego ich przestrzegania oraz o potrzebie i korzyściach racjonalnej i ogniotrwałej budowy budynków, budowy zbiorników wodnych dla celów gaśniczych, przebudowy wadliwie zbudowanych lub zniszczonych kominów i palenisk.

§ 53.

Do zadań komisji gminnych należy:

a) kontrolowanie czynności komisji gromadzkich i należyte ich pouczenie,

b) lustracja tych nieruchomości, których właściciele nie zastosowali się do zleceń gromadzkich komisyj przeciwpożarowych,

c) przygotowanie dla przełożonych gmin wniosków do powiatowej władzy administracji ogólnej o pociągnięcie opornych mieszkańców do odpowiedzialności karnej oraz wniosków do właściwych władz budowlanych o nakazanie przebudowy wadliwie zbudowanych lub zniszczonych kominów i palenisk.

Komisje gminne badają również doniesienia komisyj gromadzkich, skierowane przeciw uprawnionym kominiarzom i przygotowują dla przełożonego gminy wnioski o ich ukaranie do starostw jako władzy przemysłowej.

Skład Komisji.

§ 54.

O składzie komisji gminnych i gromadzkich i sposobie ich urzędowania decydują odnośne organa uchwalające.

W miastach wydzielonych obowiązki komisyj gromadzkich spełniają komisje gminne.

Komisje te winny ukonstytuować się w przeciągu miesiąca od daty ogłoszenia niniejszego rozporządzenia i w ciągu następnego miesiąca rozpocząć swoje czynności. Koniecznym jest, by w skład komisji weszli naczelnicy odnośnych straży pożarnych.

Sankcje.

§ 55.

Winni niestosowania się do powyższych przepisów zostaną pociągnięci do odpowiedzialności karno-administracyjnej z art. 47 i 48 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), z art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. 3. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 342), oraz z art. 380 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. 2. 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

Postanowienia końcowe.

§ 56.

Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą zarządzenie Wojewody Poznańskiego z dnia 28. 3. 1939 r., ogłoszone w Dzienniku Wojewódzkim Nr 14, z dnia 1. 4. 1939 r., poz. 260.

§ 57.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na obszarze Województwa Poznańskiego z dniem ogłoszenia w Poznańskim Dzienniku Wojewódzkim.

Wojewoda:
w z.
(—) Mgr Radzicki Józef,
Wicewojewoda.

322

ZARZĄDZENIE WOJEWODY POZNAŃSKIEGO

z dnia 30 listopada 1946 r.

o wprowadzeniu w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 października 1938 r. o zapobieganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 590).

Na podstawie art. 108 pkt 1 a, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. 1. 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 555 ex 936) i § 7 ust. 2 rozporządzenia Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 31 października 1938 r. o zapobieganiu, powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 590) zarządzam co następuje:

Przedrukowane poniżej rozporządzenie Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 31 października 1938 r., wydane w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu o zapobieganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 590), obowiązujące dotychczas na obszarze miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a mianowicie miasta Poznania, Gniezna i Kalisza, wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu niniejszego zarządzenia w Poznańskim Dzienniku Wojewódzkim na obszarze wszystkich miejscowości Województwa Poznańskiego.

Wojewoda:
w z.
(—) Mgr Radzicki Józef,
Wicewojewoda.

*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 31 października 1938 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu o zapoganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87 z dnia 16 listopada 1938 r., poz. 590).

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządzam co następuje:

§ 1.

Przepisom rozporządzenia niniejszego podlegają wszelkie budynki mieszkalne, przeznaczone do użytku publicznego, mieszczące zakłady użyteczności publicznej oraz budynki, mieszczące lokale urzędowe, biurowe, przemysłowe, handlowe, składy itp.

§ 2.

Zabrania się przechowywania i gromadzenia na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów budynków wymienionych w § 1 jakichkolwiek materiałów łatwopalnych, a w szczególności: słomy, trawy morskiej, drzewa, wełny drzewnej, wiorów drzewnych, papieru, szmat, olejów mineralnych, celuloidu itp. oraz przedmiotów wykonanych w całości lub w przeważającej części z takich materiałów.

§ 3.

Zabrania się przechowywania i gromadzenia na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów, w korytarzach piwnicznych, klatkach schodowych, przejściach i przejazdach w budynkach wymienionych w § 1 jakichkolwiek przedmiotów w sposób, utrudniający przejazd i przejście.

§ 4.

Wszelkie przedmioty, znajdujące się na nieprzeznaczonych do zamieszkiwania częściach strychów, w korytarzach piwnicznych, klatkach schodowych, przejściach i przejazdach w budynkach, wymienionych w § 1, powinny być tak przechowywane, aby mogły być niezwłocznie usunięte z tych pomieszczeń do innych części budynku.

§ 5.

Obowiązek przestrzegania przepisów §§ 2, 3 i 4 ciąży:
1. jeśli chodzi o pomieszczenia, których używanie związane jest z jednym mieszkaniem — na głównym lokatorze tego mieszkania,
2. we wszystkich innych wypadkach — na właścicielu budynku lub osobie zarządzającej budynkiem, jeśli właściciel osobiście tego zarządu nie sprawuje.

§ 6.

Przepisy § 2 nie dotyczą budynków, jeśli konstrukcje dachów tych budynków są wykonane z żelazobetonu, o grubości płyty co najmniej 8 cm, lub z żelaza, pokryte płytami o tej samej wytrzymałości na przebicia, a stropy tych budynków są wykonane w całości z materiałów ognioodpornych.

§ 7.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie:
1. na obszarze miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych w 14 dni po ogłoszeniu,
2. na obszarze pozostałych miejscowości w 14 dni po wydaniu przez właściwych wojewodów odpowiednich zarządzeń.

Przedruki.

USTAWA O OCHRONIE PRZED POŻARAMI I INNYMI KLĘSKAMI.

(Dz. U. R. P. z dnia 18 maja 1934 r. Nr 41, poz. 365)

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Ustawa niniejsza normuje organizację ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

Art. 2. (1) O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, ochrona ma być zorganizowana według gmin.

(2) Spełnianie zadań, związanych z ochroną przed pożarami i innymi klęskami, w granicach gmin powierza się przełożonym tych gmin, jako organom wykonawczym rządowych władz administracji ogólnej.

(3) Wszyscy w obrębie gminy przebywający obowiązani są współdziałać w wykonywaniu tej ochrony w zakresie, w ustawie niniejszej określonym.

Art. 3. Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z właściwymi ministrami władny jest w drodze rozporządzeń wydawać szczegółowe przepisy o zapobieganiu powstawania oraz rozszerzania się pożarów i innych klęsk, o zaopatrzeniu osiedli i budowli w urządzenia oraz przyrządy ochronne i zapobiegawcze, tudzież ustalać postępowanie przy nadzorze nad wykonywaniem tych przepisów.

1. Kompetencje Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie wykonania ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami przejął Minister Administracji Publicznej, a w odniesieniu do obszaru Ziem Odzyskanych — Minister Ziem Odzyskanych.

2. P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 października 1938 r. o zapobieganiu powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 590), oraz rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 lipca 1939 r. o urządzeniach publicznych i prywatnych do zaopatrywania ludności w wodę i usuwania nieczystości oraz o specjalnych urządzeniach przeciwpożarowych (Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 506).

Rozdział II.

O strażach pożarnych.

Art. 4. (1) W każdej gminie winna istnieć dostateczna ilość straży pożarnych, odpowiadających pod względem liczebności i zaopatrzenia potrzebom miejscowym.

(2) Straże pożarne mogą być:
1. ochotnicze,
2. przymusowe,
3. zawodowe,
4. prywatne.

Art. 5. (1) Gmina miejska, licząca ponad 40.000 mieszkańców, obowiązana jest utrzymywać własną zawodową straż pożarną.

(2) Wojewoda może zwalniać poszczególne gminy miejskie od obowiązku utrzymywania własnej zawodowej straży pożarnej, jeśli w gminie takiej istnieje lub powstanie ochotnicza straż pożarna, odpowiadająca potrzebom miejscowym (art. 4). W m. st. Warszawie uprawnienie to przysługuje Ministrowi *Spraw Wewnętrznych*.

Art. 6. (1) W gminach, liczących poniżej 40.000 mieszkańców, istnieją zasadniczo straże pożarne ochotnicze. Jeżeli środki na to pozwalają, gmina może utworzyć straż zawodową. W razie konieczności wojewoda zarządzi utworzenie przez gminę straży pożarnej zawodowej.

(2) W razie braku straży ochotniczej lub zawodowej, albo gdy straże takie są niewystarczające w stosunku do potrzeb miejscowych, gmina obowiązana jest utworzyć przymusową straż pożarną.

(3) Przymusowa straż pożarna winna być utworzona w taki sposób, aby zdolna była do niezwłocznej akcji ratunkowej we wszystkich wypadkach, przewidzianych regulaminem (art. 30).

Art. 7. (1) Strażami pożarnymi prywatnymi w rozumieniu ustawy niniejszej są straże pożarne, do których utworzenia i utrzymywania obowiązane są przedsiębiorstwa i inne zakłady i instytucje, zatrudniające znaczniejszą ilość pracowników lub narażone ze względu na swój charakter na znaczne niebezpieczeństwo pożaru.

(2) Rozporządzenie wykonawcze ustala, jakiego rodzaju przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje i w jakim zakresie obowiązane są utworzyć i utrzymywać straże pożarne prywatne, określa przypadki i tryb zwalniania w całości lub części od tego obowiązku, jeśli w danej miejscowości istnieje dostatecznie silna straż pożarna, oraz ustala zasady organizacji, utrzymania i działalności straży pożarnych w przedsiębiorstwach, zakładach i instytucjach państwowych lub będących pod zarządem Państwa. W odniesieniu do lotnisk użytku publicznego, przepisy te wydaje w drodze rozporządzeń Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji i *Spraw Wojskowych*.

Kompetencje Ministra Spraw Wojskowych przejął Minister Obrony Narodowej.

Art. 8. (1) Zawodowe i przymusowe straże pożarne oraz okręgowe pogotowia pożarne (art. 9) są strażami pożarnymi miejscowymi w rozumieniu ustawy niniejszej.

(2) Władza, po wysłuchaniu opinii zainteresowanej gminy i wydziału powiatowego, może również nadać ochotniczym i prywatnym strażom pożarnym charakter miejscowej straży pożarnej, jeżeli straże te odpowiadają warunkom, wymaganym od takiej straży i mają spełniać jej obowiązki.

(3) W razie utworzenia związku straży pożarnych o charakterze wyższej użyteczności, na obszarze gmin mogą istnieć tylko takie straże ochotnicze, które należą do tego związku.

P. rozp. Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1933 r. o uznaniu stowarzyszenia „Związek Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej" za stowarzyszenie wyższej użyteczności publicznej (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 779), oraz rozp. Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1933 r. o nadaniu statutu stowarzyszeniu „Związek Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej" (Monitor Polski Nr 298, poz. 331).

Art. 9. (1) W celu zapewnienia pomocy tam, gdzie straże pożarne są niewystarczające lub gdzie ich brak, gminy mogą się łączyć w celu utworzenia okręgowego pogotowia pożarnego.

(2) Okręgowe pogotowia pożarne mogą być zawodowe lub ochotnicze i mogą także składać się z części miejscowych straży pożarnych. Tam, gdzie warunki miejscowe nie stoją na przeszkodzie, władza może pozwolić, aby obowiązki okręgowego pogotowia pożarnego pełniła jedna z miejscowych straży pożarnych.

(3) Organizacja i zaopatrzenie techniczne okręgowego pogotowia pożarnego winny być dostosowane do jego zadania niesienia szybkiej pomocy i wspomagania straży pożarnych.

(4) Okręgowe pogotowia pożarne utrzymują gminy, na których terenie pogotowie ma swoją siedzibę.

(5) Utworzenie okręgowego pogotowia pożarnego wymaga zatwierdzenia władzy po wysłuchaniu opinii zainteresowanych gmin i wydziału powiatowego.

(6) Jeśli okręgowe pogotowie pożarne jest potrzebne, a gminy takiego pogotowia nie utworzą, wojewoda może zarządzić przymusowe jego utworzenie, określając obszar jego działania.

Art. 10. Rozporządzenie wykonawcze ustala:

(1) zasady, jakim winny odpowiadać rozmieszczenie w gminie i liczebność miejscowych straży pożarnych i okręgowych pogotowi pożarnych oraz straży pożarnych prywatnych, zależnie od ich zaopatrzenia, rodzaju poszcze-

gólnych miejscowości, liczby ich mieszkańców, sposobu zabudowania innych warunków miejscowych;

(2) zasady zaopatrzenia straży i pogotowi pożarnych w sprzęt ratunkowy, jego rodzaj i liczebność, jak również zasady ustalania norm, jakim ten sprzęt winien odpowiadać, sposób stwierdzania jego sprawności oraz zakres i sposób nadzoru i kontroli w celu zapewnienia należytego utrzymania, przechowywania i sprawności tego sprzętu;

(3) zakres i zasady podziału obowiązków straży pożarnych miejscowych i prywatnych oraz pogotowi pożarnych;

(4) warunki, jakim odpowiadać winny straże pożarne ochotnicze i prywatne, aby mógł im być nadany charakter straży miejscowych;

(5) sposób i warunki tworzenia straży pożarnych przymusowych (art. 6).

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 października 1937 r. o rozmieszczeniu, liczebności i zaopatrzeniu miejscowych straży (pogotowi) pożarnych i uznaniu straży pożarnych za miejscowe (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 573).

Art. 11. (1) Ustrój i obszar działania poszczególnych straży i pogotowi pożarnych oraz ich szczególne prawa i obowiązki w zakresie współdziałania z organami samorządowymi i innymi strażami i pogotowiami pożarnymi określają ich statuty, a porządek i sposób ich służby wewnętrznej i zewnętrznej — regulaminy. Statuty zawodowych straży pożarnych mogą przewidywać obowiązek ich członków pełnienia w nich służby przez określoną ilość lat.

(2) Regulaminy podlegają zatwierdzeniu przez władzę.

(3) Minister *Spraw Wewnętrznych* władny jest ustalać w drodze rozporządzenia statuty i regulaminy wzorowe, do których statuty i regulaminy poszczególnych straży i pogotowi pożarnych tak już istniejących jak i nowopowstających, winny być dostosowane, oraz termin tego dostosowania. W szczególności wzorowe statuty i regulaminy ustalą jednolite nazwy stopni służbowych członków straży pożarnych i przywiązane do stopni funkcje.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 stycznia 1935 r. o statucie wzorowym ochotniczych straży pożarnych (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 35), oraz rozp. II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 lipca 1939 r. o statucie wzorowym ochotniczych straży pożarnych (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 450).

Art 12. (1) Naczelnikami straży i pogotowi pożarnych, ich zastępcami oraz samoistnymi kierownikami poszczególnych jednostek straży pożarnych (pogotowi, drużyn, oddziałów specjalnych), osobami pełniącymi funkcje instrukcyjne i inspekcyjne, mogą być tylko osoby, które:

1. są obywatelami polskimi;
2. posiadają nienaganną przeszłość;
3. posiadają odpowiednie przygotowanie fachowe, przewidziane rozporządzeniem Ministra *Spraw Wewnętrznych.*

(2) Na stanowiska, o których mowa w ust. (1), należy powoływać osoby, które odbyły czynną służbę wojskową. Pierwszeństwo przy obsadzie tych stanowisk posiadają osoby, które odbyły wojskową służbę nadterminową lub zawodową.

(3) Osoby, karane za zbrodnie przeciw Państwu, nie mogą być członkami straży pożarnych (pogotowi).

(4) Stowarzyszenia i związki członków straży pożarnych podlegają przepisom prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 808). Postanowienie powyższe nie wyklucza należenia członków straży pożarnych, jako pracowników samorządowych lub prywatnych, do ogólnych związków zawodowych takich pracowników.

Art. 13. (1) Wybór lub mianowanie naczelnika straży i pogotowi pożarnych oraz ich zastępców wymaga zatwierdzenia władzy.

(2) Wojewoda ma prawo zawiesić w czynnościach naczelnika, zastępcę naczelnika oraz samoistnego kierownika poszczególnych jednostek straży i pogotowi pożarnych, jeśli osoby te nie wykonywują należycie swych obowiązków lub wykraczają przeciw innym postanowieniom statutowym. Jednocześnie wojewoda wyznacza odpowiednią osobę na miejsce zawieszonego; do czasu przywrócenia go do pełnienia czynności albo wyboru lub mianowania nowego naczelnika, zastępcy, względnie kierownika zgodnie z postanowieniem statutu (art. 11).

(3) W strażach pożarnych prywatnych na miejsce osoby zawieszonej w urzędowaniu w myśl ust. (2) wojewoda wyznacza osobę z pośród personelu przedsiębiorstwa, zakładu lub instytucji.

Art. 14. Członkowie straży i pogotowi pożarnych ochotniczych i przymusowych pełnią swą służbę bezpłatnie.

Art. 15. (1) Wzory umundurowania i odznak członków straży pożarnych (pogotowi) ustala Minister *Spraw Wewnętrznych* w drodze rozporządzenia jednolicie dla poszczególnych rodzajów straży i pogotowi, może jednak zezwolić na używanie odrębnych odznak dla poszczególnych straży lub pogotowi, jeśli warunki miejscowe lub tradycja zmiany takie uzasadniają. Rozporządzenie to ustala również, które części umundurowania należą do sprzętu technicznego i winny być dostarczane członkom straży lub pogotowi pożarnych bezpłatnie przez gminę, albo przez obowiązane do utrzymywania straży przedsiębiorstwa, zakłady lub instytucje (art. 7).

(2) Członkowie straży pożarnych (pogotowi) obowiązani są nosić umundurowanie (odznaki)

w czasie pełnienia służby. Noszenie umundurowania i odznak poza służbą regulują statuty straży pożarnych (pogotowi) (art. 11).

(3) Wzory umudurowania i odznak dla straży pożarnych przedsiębiorstw państwowych ustala właściwy Minister w porozumieniu z Ministrem *Spraw Wewnętrznych*.

(4) Używanie przez osoby do tego nieuprawnione umundurowania i odznak, ustalonych w trybie, przewidzianym w ust. (1) i (3), lub zbliżonych do nich, jest wzbronione.

Art. 16. (1) Celem odznaczenia członków straży pożarnych za wyjątkowe zasługi w dziedzinie pożarnictwa oraz za czyny, spełnione w wyjątkowo trudnych warunkach z narażeniem życia lub zdrowia w obronie życia i mienia przy akcji ratunkowej, ustanawia się specjalną odznakę państwową.

(2) Odznakę nadaje Minister *Spraw Wewnętrznych*.

(3) Wzór i statut odznaki ustala rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 17. (1) Sprzęt techniczny zawodowych i przymusowych straży pożarnych stanowi własność gminy.

(2) Sprzęt techniczny ochotniczych straży pożarnych stanowi własność gminy, o ile nabyty został w całości lub przeważnie z subwencji Skarbu Państwa, samorządów lub instytucji publicznych.

(3) Sprzęt techniczny okręgowych pogotowi pożarnych stanowi własność powiatowych związków samorządowych.

(4) Rozporządzenie wykonawcze określa sposób ustalenia tytułu własności sprzętu technicznego oraz sposób podziału między gminy lub związki samorządowe, o ile straże lub pogotowia pożarne pełnią służbę na obszarze, obejmującym więcej niż jedną gminę lub jeden powiatowy związek samorządowy.

(5) Sprzęt techniczny może być używany do celów innych, niż w ustawie niniejszej określonych, tylko za zgodą władzy lub na jej polecenie, a w nagłych wypadkach za zgodą lub na polecenie przełożonego gminy.

Art. 18. (1) Dyscyplinę i rozkazodawstwo straży pożarnych (pogotowi) według zasad, przyjętych w wojsku, organizację i sposób pełnienia służby oraz zasady i programy wyszkolenia członków straży pożarnych, a w szczególności osób, o których mowa w art. 12, ustala rozporządzenie Ministra *Spraw Wewnętrznych*.

(2) Rozporządzenie to ustala również jednolite, obowiązujące dla wszystkich straży (pogotowi) słownictwo rozkazodawstwa, rozkazodawstwo za pomocą sygnałów oraz inną sygnalizację dźwiękową i wzrokową, jak również ustala, które sygnały dźwiękowe i wzrokowe nie mogą być używane przez inne organizacje lub osoby.

Art. 19. (1) Straże pożarne obowiązane są niezwłocznie udzielać pomocy i ratunku na obszarze ich działania w razie pożaru lub innych klęsk, jak również w akcji obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, w innych zaś przypadkach na polecenie władzy lub gdy potrzebna jest zorganizowana pomoc przy użyciu sprzętu ratowniczego, a na miejscu brak jest odpowiedniej organizacji, przeznaczonej do takich celów.

(2) Udzielanie pomocy przez straż pożarną poza obszarem jej działania następuje zgodnie z regulaminem, przewidzianym w art. 30 ust. (2), albo na polecenie władzy.

(3) Okręgowe pogotowia pożarne w przypadkach, o których mowa w ust. (1), obowiązane są udzielać pomocy na całym obszarze ich działania, a poza tym obszarem — na podstawie porozumienia między związkami gmin lub na zarządzenie władzy.

(4) Straże pożarne (pogotowia) mogą udzielać pomocy w innych przypadkach, niż przewidziane w artykule niniejszym, tylko za zgodą władzy.

Art. 20. Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów, wydane w porozumieniu z Ministrami Komunikacji i *Spraw Wewnętrznych*, ustala tryb postępowania przy zawiadamianiu i wzywaniu straży pożarnych (pogotowi) w wypadkach pożaru lub klęsk w drodze telegraficznej, telefonicznej lub radiowej z tym, że zawiadomienia takie i wezwania wolne będą od wszelkich opłat oraz będą miały pierwszeństwo przed innymi przesyłkami tego rodzaju, z wyjątkiem przesyłek koniecznych dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu kolejowego lub lotniczego.

P. rozp. Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 26 lutego 1937 r. o trybie postępowania przy zawiadamianiu w drodze telegraficznej lub telefonicznej o wypadkach klęsk żywiołowych, napadów rabunkowych i katastrof (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 115).

Art. 21. (1) Straże pożarne (pogotowia), jadące w celu prowadzenia akcji ratunkowej, mają prawo korzystać ze wszystkich dróg i gruntów prywatnych dla przejazdu, postoju i prowadzenia akcji ratunkowej.

(2) Kierowcy pojazdów straży pożarnych jadących w celu prowadzenia akcji ratunkowej, nie są obowiązani stosować się do przepisów o największej dopuszczalnej szybkości, o ruchu pojazdów na skrzyżowaniu dróg i ulic oraz o wymijaniu i wyprzedzaniu pojazdów, a znajdujący się na drodze obowiązani są zawczasu usuwać się z drogi lub zatrzymywać się i pozostawiać miejsce dla swobodnego przejazdu pojazdów straży.

(3) Na sygnał straży pożarnej, jadącej w celu prowadzenia akcji ratunkowej, winny być niezwłocznie otwierane wszelkie zapory i rogatki. Otwieranie zapór kolejowych regulują przepisy kolejowe.

Art. 22. (1) Straże pożarne (pogotowia) przy przejazdach w celu niesienia akcji ratunkowej

i z powrotem mają prawo korzystać dla przewozu członków straży i sprzętu technicznego z wszelkich środków przewozowych zarówno osobowych, jak i towarowych, służących do utrzymywania komunikacji publicznej. Korzystanie z kolejowych środków przewozowych regulują przepisy kolejowe.

(2) Miejscowe straże pożarne w razie, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, mają prawo zajmować konieczne środki przewozowe, tak publiczne jak i prywatne dla przewozu swych członków i sprzętu technicznego.

(3) Postanowienia artykułu niniejszego nie dotyczą statków powietrznych.

Art. 23. Członkowie straży pożarnych miejscowych oraz fachowych organów inspekcyjnych i instrukcyjnych w czasie pełnienia służby korzystają z ochrony prawa na równi z urzędnikami w rozumieniu ustaw karnych.

Art. 24. (1) Techniczne kierownictwo akcją ratunkową w jej całokształcie przy pożarach i innych klęskach należy do naczelnika tej straży pożarnej (pogotowia), która pierwsza przybyła na miejsce. Jeśli jednak na miejsce przybędzie straż pożarna zawodowa, naczelnik tej straży obejmuje techniczne kierownictwo akcją ratunkową.

(2) Utrzymanie porządku i zabezpieczenie życia i mienia mieszkańców w miejscowości, nawiedzionej przez pożar lub inną kleskę, należy do państwowych organów bezpieczeństwa publicznego, a w razie ich nieobecności na miejscu — do przełożonego gminy.

(3) Rządowa władza administracji ogólnej może bądź osobiście, bądź przez swego delegata objąć ogólne kierownictwo akcją ratunkową; w takim razie podlegają jej wszyscy naczelnicy straży pożarnych, organa bezpieczeństwa publicznego i przełożeni gmin w miejscowości lub w miejscowościach objętych akcją ratunkową.

(4) Każdy jest obowiązany podporządkować się zarządzeniom, wydawanym w związku z akcją ratunkową.

Rozdział III.

O obowiązkach gmin i mieszkańców.

Art. 25. Gminy są obowiązane w ramach budżetu:

1) zaopatrywać straże pożarne miejscowe w odpowiedni sprzęt techniczny ratunkowy oraz w środki konieczne do użycia tego sprzętu do akcji ratowniczej;

2) dostarczać pomieszczeń potrzebnych dla pogotowia i stałych dyżurów straży, dla celów jej wyszkolenia oraz dla przechowywania sprzętu technicznego straży;

3) urządzić i utrzymywać urządzenia sygnalizacyjne i alarmowe;

4) zapewnić dostarczanie dla akcji ratunkowej dostatecznej ilości wody;

5) popierać akcję społeczną w celu tworzenia i utrzymywania ochotniczych straży pożarnych.

Art. 26. (1) Każda osoba, w gminie przebywająca, jest obowiązana:

1) zezwolić na użycie będących jej własnością lub w jej władaniu środków, mogących służyć do alarmu i sygnalizacji dla zaalarmowania o pożarze lub zagrażającym bezpośrednio jego wybuchu albo o innej klęsce, środków przewozowych wszelkiego rodzaju, potrzebnych dla przewozu straży pożarnych, ich sprzętu technicznego i innych przedmiotów koniecznych dla akcji ratunkowej na miejsce pożaru lub innej klęski i z powrotem — oraz urządzeń i przedmiotów potrzebnych dla ochrony przeciwpożarowej lub akcji ratunkowej;

2) zezwolić na umieszczanie na należących do niej lub będących w jej władaniu nieruchomościach urządzeń i przyrządów ochronnych i zapobiegawczych, o ile rozporządzenia, o których mowa w art. 3, ustanowią umieszczanie tego rodzaju urządzeń i przyrządów.

(2) Umieszczanie urządzeń i przyrządów ochronnych na nieruchomościach, przeznaczonych dla celów ruchu kolejowego lub żeglugi powietrznej, jak również używanie urządzeń sygnalizacyjnych i alarmowych, służących do zabezpieczenia ruchu kolejowego i żeglugi powietrznej, może się odbywać jedynie z zachowaniem przepisów o bezpieczeństwie i porządku ruchu kolejowego lub ruchu lotniczego.

(3) Właściciele budynków obowiązani są posiadać, przechowywać w tych budynkach i utrzymywać w stanie zdatnym do natychmiastowego użytku narzędzia, potrzebne przy prowadzeniu akcji ratunkowej. Szczegółowy zakres tego obowiązku ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 27. Każdy jest obowiązany zaalarmować najbliższą straż pożarną lub jednostkę państwowych organów bezpieczeństwa w razie zauważenia pożaru albo innej klęski lub groźby ich powstania.

Art. 28. (1) Każda osoba, w gminie przebywająca, obowiązana jest do udzielania pomocy i do współdziałania przy akcji ratowniczej i zapobiegawczej w wypadkach pożarów lub innych klęsk.

(2) Pomoc i współdziałanie, o których mowa w ust. (1), polega na:

1) udzielaniu bezpośredniej pomocy przy tłumieniu pożarów i zwalczaniu innych klęsk;

2) udzielaniu pierwszej pomocy i opieki w razie nieszczęśliwych wypadków z ludźmi;

3) udzielaniu pomocy przy ochronie i zabezpieczeniu mienia;

4) pełnieniu wart dziennych i nocnych dla ochrony przed powstaniem pożaru lub innej klęski;

5) pełnieniu obowiązków w strażach pożarnych przymusowych.

(3) Rozporządzenie wykonawcze ustala szczegółowy zakres obowiązków, o których mowa w artykule niniejszym, oraz sposób ich wykonania.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6-go kwietnia 1939 r. o obowiązkach ludności w wypadkach pożarów lub innych klęsk (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 242).

Art. 29. (1) Od obowiązków, wymienionych w art. 28, wolni są:

1) niezdolni do pracy wskutek choroby lub ułomności fizycznych;

2) kobiety ciężarne i karmiące oraz matki dzieci do lat 6;

3) cudzoziemcy, korzystający z prawa zakrajowości;

4) nieletni do lat 14;

5) osoby obojga płci, mające powyżej lat 60.

(2) Rada Ministrów jest władna w drodze rozporządzenia zwalniać od obowiązków, określonych w art. 28, także inne kategorie osób oprócz wymienionych w ust. (1) artykułu niniejszego oraz ustalać, kiedy i na jakich warunkach wykonanie tych obowiązków będzie mogło być zamienione na świadczenia w naturze lub pełnione zastępczo przez inne osoby.

P. rozp. Rady Ministrów z dnia 24 marca 1939 r. o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 206).

Art. 30. (1) Przełożony gminy, po zasięgnięciu opinii fachowej naczelnika miejscowej straży pożarnej (naczelników miejscowych straży pożarnych) oraz po wysłuchaniu kolegium zarządu gminy, obowiązany jest sporządzić regulamin zapobiegania i tłumienia pożarów i innych klęsk na obszarze gminy.

(2) W celu współdziałania poszczególnych gmin przy zapobieganiu i tłumieniu pożarów i innych klęsk wydziały powiatowe, po zasięgnięciu opinii fachowej powiatowego instruktora straży pożarnych, obowiązane są sporządzić regulamin takiego współdziałania dla całego powiatu.

(3) Regulaminy, o których mowa w ust. (1) i (2), wymagają zatwierdzenia władzy.

(4) Wszystkie osoby, w gminie zamieszkałe lub czasowo tam przebywające, obowiązane są stosować się do obowiązków, określonych w regulaminie.

Rozdział IV.

Wynagrodzenia i odszkodowania.

Art. 31. (1) O ile ratowane mienie było ubezpieczone od ognia, niezbędne i udowodnione koszty ratowania, poniesione przez ubezpieczającego, zwraca zakład, w którym ratowane mienie było ubezpieczone. Koszty te łącznie z sumą odszkodowania nie mogą przekraczać sumy ubezpieczenia. Jeżeli jednak koszty ratowania poniesiono wskutek wskazówek, udzielonych przez organ zakładu ubezpieczeń, to zakład ten zwraca je nawet wtedy, gdy wraz z odszkodowaniem przekraczają sumę ubezpieczenia. Gdy poniesiono łącznie koszty dla ratowania mienia, ubezpieczonego w danym zakładzie, oraz innego mienia, wówczas zakład ten zwraca koszty w stosunku wartości ubezpieczonego w zakładzie mienia do ogólnej wartości ratowanego mienia.

(2) Roszczeń z tytułu zwrotu kosztów ratowania, opartych na postanowieniach ust. (1), dochodzi się łącznie z odszkodowaniem i w trybie, przewidzianym dla dochodzenia odszkodowania.

Art. 32. (1) Za zużycie, zniszczenie, uszkodzenie lub utratę używanych lub dostarczonych na podstawie ustawy niniejszej (art. 22 i 26) środków przewozowych, inwentarza pociągowego i narzędzi, potrzebnych przy akcji ratunkowej, o ile zużycie to, zniszczenie, uszkodzenie lub utrata nie nastąpiły z winy właścicieli tych przedmiotów, wypłaca się odszkodowanie.

(2) Odszkodowanie wypłaca się również za zużyte, uszkodzone lub zniszczone inne mienie w związku z wykonywaniem świadczeń lub wykonywaniem zarządzeń przy akcji ratunkowej, jeśli zużycie to, uszkodzenie lub zniszczenie nie nastąpiło w związku z akcją ochrony tego mienia przed pożarem lub inną klęską.

(3) Postanowienia ust. (1) nie dotyczą narzędzi, o których mowa w art. 26 ust. (3).

(4) Za rzeczywiście poniesione szkody lub uszczuplenie wartości nieruchomości w związku z umieszczeniem na niej urządzeń i przyrządów, o których mowa w art. 26 ust. (1) pkt 2), wypłaca się odszkodowanie, o ile umieszczenie tych urządzeń i przyrządów nie nastąpiło wyłącznie w interesie zabezpieczenia tej nieruchomości przed pożarem lub inną klęską.

(5) Odszkodowania, o których mowa w ust. (1), (2) i (4), pokrywają zakłady ubezpieczeń, w których ratowane mienie było ubezpieczone, z sum, o których mowa w art. 39, a jeśli mienie nie było ubezpieczone, odszkodowania te pokrywa gmina.

(6) Normy odszkodowań, w zależności od rodzaju świadczeń, ustala rozporządzenie wykonawcze.

Art. 33. Rada Ministrów na wniosek Ministrów *Spraw Wewnętrznych* i Skarbu władna jest w drodze rozporządzenia włożyć na gminy, przedsiębiorstwa i inne zakłady i instytucje, wymienione w art. 7, obowiązek ubezpieczenia członków straży pożarnych od nieszczęśliwych wypadków, związanych z pełnionymi przez nich czynnościami **służbowymi**.

Art. 34. (1) Do orzekania o odszkodowaniach, o których mowa w art. 32, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej, przy czym roszczenia winny być zgłoszone w terminie prekluzyjnym trzydziestu dni.

(2) Od orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej co do odszkodowania nie ma środka prawnego w administracyjnym toku instancji.

(3) Jeżeli strona niezadowolona jest z orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej w sprawie odszkodowania, może w ciągu trzydziestu dni od daty doręczenia orzeczenia żądać ustalenia odszkodowania przez właściwy sąd. Prawo to nie przysługuje stronie, która przyjęła orzeczenie władzy bez zastrzeżenia dochodzenia pretensji, lub która odszkodowanie wypłaciła.

Rozdział V.

Koszty i opłaty.

Art. 35. (1) Gminy ponoszą koszty:

1) utrzymania zawodowych i przymusowych straży pożarnych, odpowiedniego subwencjonowania straży ochotniczych o charakterze miejscowych straży pożarnych, oraz szkolenia tych straży;

2) wynikające z wykonania obowiązków, o których mowa w art. 25;

3) udziału w kosztach utrzymania okręgowych pogotowi pożarnych;

4) odszkodowań w związku ze świadczeniami rzeczowymi, wynikającymi z ustawy niniejszej;

5) wykonania innych czynności, związanych z wykonaniem ustawy niniejszej. o ile ustawa ta nie stanowi inaczej.

(2) Powiatowe związki samorządowe ponoszą koszty utrzymania organów fachowych, których zadaniem jest czuwanie nad wyszkoleniem, organizacją i sprawnością straży miejscowych i pogotowi pożarnych w powiecie.

Art. 36. Wydatki na cele, wymienione w art. 35, powinny być umieszczone w preliminarzu budżetowym gminy i pokryte ze zwyczajnych dochodów gminy.

Art. 37. Rozporządzenie Ministrów *Spraw Wewnętrznych* i Skarbu ustali normy opłat od przedsiębiorstw, zakładów i instytucji, o których mowa w art. 7, na rzecz gminy w razie, gdy przedsiębiorstwa te, zakłady i instytucje zostaną w całości lub częściowo zwolnione od obowiązku utrzymywania własnych straży pożarnych, oraz tryb postępowania i sposób pobierania i zarachowywania tych opłat.

Art. 38. (1) Gminy mogą żądać zwrotów kosztów pomocy, udzielonej przez miejscową straż pożarną w przypadkach, gdy:

1) pomoc udzielona była poza obszarem gminy, o ile umowy między gminami lub plan współdziałania nie przewidują inaczej;

2) pomoc udzielona była przedsiębiorstwu, zakładowi lub instytucji, o których mowa w art. 7, z tego powodu, że własna straż przedsiębiorstwa, zakładu lub instytucji nie została utworzona wbrew przepisom niniejszej ustawy, lub jeśli opłaty, wymienione w art. 37, nie zostały uiszczone;

3) pomoc udzielona była w zakresie, nie stanowiącym ustawowego obowiązku straży (art. 19).

(2) Koszty, oznaczone w ust. (1) pkt 1) ponosi gmina, na której obszarze pomoc była świadczona, oznaczone w pkt. 2) — odnośne przedsiębiorstwo, zakład lub instytucja, oznaczone zaś w pkt. 3) — osoby, które pomocy potrzebowały.

(3) Osoby, które spowodowały interwencję straży pożarnej bądź świadomie bezpodstawną, bądź wskutek działania, stanowiącego przestępstwo w myśl ustaw karnych, ponoszą całkowite koszty tej interwencji.

(4) Do orzekania o kosztach, o których mowa w artykule niniejszym, powołana jest władza nadzorcza.

Art. 39. (1) Prawno-publiczne zakłady ubezpieczeń oraz prywatne towarzystwa ubezpieczenia od ognia obowiązane są przeznaczać na koszty akcji przeciwpożarowej sumy, których wysokość ustala na każdy rok rozporządzenie Ministrów *Spraw Wewnętrznych* i Skarbu procentowo od sumy składek brutto, zebranych przez te instytucje w roku poprzednim z tytułu ubezpieczenia od ognia nieruchomości i ruchomości.

(2) Wymiar sum, o których mowa w ust. (1), nie może przekraczać 7% wymienionych tam składek brutto, zebranych przez prawno-publiczne zakłady ubezpieczeń w dziale przymusowym, oraz 3% od składek brutto, zebranych przez prywatne towarzystwa ubezpieczeń i przez zakłady prawno-publiczne w dziale dobrowolnym.

(3) Od sum, przypadających do zapłaty stosownie do postanowień artykułu niniejszego, potrąca się dla każdego zakładu ubezpieczeń sumy wypłacone przez ten zakład na podstawie art. 32 w roku, poprzedzającym wymiar tych sum.

(4) Sumy, w artykule tym wymienione, obciążają instytucje ubezpieczeń i nie mogą być przerzucane na ubezpieczonych.

Art. 40. Za koszty, o których mowa w art. 39, uznaje się:

1) przede wszystkim subwencje dla gmin w zależności od potrzeb danej gminy, jej możliwości finansowych oraz zainteresowania, wykazanego wysokością sum preliminowanych na cele pożarnictwa z dochodów własnych gminy;

2) subwencje dla straży pożarnych i pogotowi pożarnych oraz dla gmin w związku z ich działalnością przeciwpożarową, przeciwlotniczą,

przeciwgazową lub instytucjami i urządzeniami, przekraczającymi miejscowe potrzeby gmin, lub w celu przysposobienia ich do takiej działalności;

3) subwencje dla powiatowych związków samorządowych;

4) wydatki na powiatowe, wojewódzkie i centralną organizację straży pożarnych oraz komisję doradczą;

5) wydatki na szkolenie organów służby bezpieczeństwa i samorządu terytorialnego oraz instruktorów w sprawach ochrony przeciwpożarowej i akcji ratunkowej;

6) nagrody za wykrycie podpalaczy;

7) inne wydatki, przewidziane w planie finansowym (art. 41).

Art. 41. (1) Środki finansowe, o których mowa w art. 39, wydatkowane będą według planu finansowego, ustalanego na każdy rok przez Ministra *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

(2) Rozporządzenie Ministra *Spraw Wewnętrznych*, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, ustala tryb postępowania oraz sposób dysponowania i przekazywania środków, o których mowa w art. 39, jak również zakres i sposób kontroli właściwego zużycia tych środków. Rozporządzenie to może poruczyć publicznym zakładom ubezpieczeń zawiadywanie częścią lub całością sum, wymienionych w art. 39.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6-go kwietnia 1939 r. o zawiadywaniu sumami na koszty akcji przeciwpożarowej, sposobie ich pobierania oraz dysponowania nimi i kontroli ich zużycia (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 243).

Art. 42. (1) Ze stałych subwencyj i pomocy, udzielanych przez władze i gminy, korzystać mogą tylko straże pożarne, mające charakter miejscowych straży pożarnych, związki takich straży oraz okręgowe pogotowia pożarne.

(2) Innym strażom pożarnym może być przyznana subwencja lub pomoc tylko w szczególnych przypadkach przez władze lub przez gminę za zgodą tej władzy.

(3) Postanowienia niniejszego artykułu nie ograniczają prawa przyznawania subwencyj i pomocy strażom pożarnym, należącym do związku straży pożarnych, uznanego za stowarzyszenie wyższej użyteczności.

Rozdział VI.

O nadzorze.

Art. 43. (1) Bezpośredni nadzór nad czynnościami przełożonych gmin sprawują władze, wskazane w art. 68 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294).

(2) Bezpośrednią kontrolę nad działalnością miejscowych straży i okręgowych pogotowi pożarnych sprawują przełożeni gmin, na terenie których straże lub pogotowia mają siedzibę.

(3) Naczelny nadzór w zakresie, przytoczonym w ust. (1) i (2), sprawuje Minister *Spraw Wewnętrznych*.

(4) Wszędzie, gdzie w ustawie niniejszej jest mowa o władzy bez bliższego określenia, należy rozumieć władze wymienione w ust. (1) artykułu niniejszego.

Art. 44. (1) Nadzór fachowy i organizacyjny nad strażami pożarnymi sprawują władze, o których mowa w art. 43, przy czym władze te mogą nadzór ten wykonywać przy pomocy organów fachowych.

(2) Organami tymi mogą być fachowe organa inspekcyjne i instrukcyjne zawodowych straży pożarnych, związków straży pożarnych ochotniczych, o ile związkom tym zostanie przyznany charakter wyższej użyteczności, i powiatowych związków samorządowych.

Art. 45. (1) Nadzór nad zakładami ubezpieczeń od ognia w zakresie, wynikającym z ustawy niniejszej, wykonywa Minister *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

(2) Nadzór nad zapobiegawczą polityką pożarniczą zakładów ubezpieczeń wykonywa Minister *Spraw Wewnętrznych*.

Rozdział VII.

Komisja doradcza.

Art. 46. (1) Tworzy się przy Ministrze *Spraw Wewnętrznych* stałą Komisję doradczą do spraw ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

(2) Do zadań Komisji doradczej należy:

1) opiniowanie planu finansowego, o którym mowa w art. 41 ust. (1);

2) opiniowanie projektów przepisów wykonawczych do ustawy niniejszej, udzielonych komisji przez Ministra *Spraw Wewnętrznych*;

3) opiniowanie w sprawach sprzętu technicznego, zasad szkolenia członków straży pożarnych oraz w innych sprawach, udzielonych w tym celu komisji przez Ministra *Spraw Wewnętrznych* z dziedziny ochrony przed pożarami, obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej oraz ochrony przed innymi klęskami.

(3) Skład i regulamin komisji określa rozporządzenie Ministra *Spraw Wewnętrznych*, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami. Rozporządzenie to zapewni udział w komisji zakładom ubezpieczeń, powołanym do świadczeń w myśl art. 39.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9-go maja 1935 r. o składzie i regulaminie stałej Komisji Doradczej do spraw ochrony przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 262).

Rozdział VIII.

Postanowienia karne.

Art. 47. (1) Kto:

1) w razie pożaru lub innej klęski żywiołowej nie stosuje się do obowiązków, określonych w art. 26, 27 i 28, względnie w wydanych na ich podstawie rozporządzeniach, o ile nie jest od nich zwolniony,

2) wzbrania się pełnić wyznaczonej mu warty nocnej lub dziennej (art. 28 ust. (2) pkt. 4),

3) wprowadza w błąd straż (pogotowie) złośliwymi alarmami albo nieprawnie używa sygnałów, zastrzeżonych strażom pożarnym (pogotowiom),

4) jako członek straży pożarnej (pogotowia) nie wypełnia wynikających z tego tytułu obowiązków,

5) odmawia wykonania zarządzeń, wydanych w czasie akcji ratunkowej (art. 24),

6) utrudnia lub uniemożliwia wykonanie zadań straży pożarnych —

ulegnie w drodze administracyjnej karze grzywny do 1.000 zł lub karze aresztu do miesiąca, albo obu karom łącznie.

(2) Kto wykracza przeciwko innym postanowieniom ustawy niniejszej lub rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, — ulegnie w drodze administracyjnej karze grzywny do 500 zł. lub karze aresztu do dni czternastu, lub obu karom łącznie, o ile za czyn nie grozi kara surowsza.

Na mocy dekretu z dnia 16 listopada 1945 r. o podwyższeniu grzywien, kar pieniężnych, kar porządkowych oraz nawiązek (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 312) górna granica grzywien, przewidzianych w art. 47 ustawy, ulega dziesięciokrotnemu podwyższeniu.

Art. 48. Grzywny z kar, wymierzonych na podstawie niniejszej ustawy, wpływają do kasy gminnej, na cele, o których mowa w art. 35.

Rozdział IX.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 49. Sprzęt techniczny ochotniczych straży pożarnych, stanowiących ich własność w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, pozostaje własnością tych straży i art. 17 ust. (2) do sprzętu tego nie ma zastosowania.

Art. 50. (1) Postanowienia ustawy niniejszej nie mają zastosowania do straży pożarnych lub pogotowi pożarnych, składających się z żołnierzy, pełniących czynną służbę wojskową, lub przeznaczonych do ochrony obiektów, pozostających pod zarządem wojska.

(2) Organizację takich straży lub pogotowi, ich zakres działania, sposób wykonywania czynności, wyekwipowanie w sprzęt techniczny oraz nadzór określają szczególne zarządzenia Ministra *Spraw Wojskowych*.

(3) Współdziałanie tych straży i pogotowi z innymi strażami i pogotowiami pożarnymi ustala rozporządzenie Ministrów *Spraw Wojskowych* i *Spraw Wewnętrznych*, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 51. Organizacja straży pożarnych, zgodnie z przepisami ustawy niniejszej, następować będzie stopniowo, w terminach, jakie określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 52. Wykonanie niniejszej ustawy i wydanie w tym celu potrzebnych rozporządzeń wykonawczych porucza się Ministrowi *Spraw Wewnętrznych* w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 53. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 6 miesięcy po jej ogłoszeniu, o ile poszczególne jej postanowienia nie przewidują terminów innych.

(2) Jednocześnie tracą moc wszystkie przepisy dotychczasowe w sprawach, unormowanych ustawą niniejszą.

*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA POCZT I TELEGRAFÓW

z dnia 26 lutego 1937 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji i Spraw Wewnętrznych o trybie postępowania przy zawiadamianiu w drodze telegraficznej lub telefonicznej o wypadkach klęsk żywiołowych, napadów rabunkowych i katastrof.

(Dz. U. R. P. z dnia 10 marca 1937 r. Nr 17, poz. 115).

Na podstawie art. 20 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) oraz art. 24 ust. 3 i 5 i art. 53 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 63, poz. 481) zarządzam co następuje:

§ 1. W przypadkach pożarów, epidemii, napadów rabunkowych, katastrof, nieszczęśliwych wypadków lotniczych i przymusowych lądowań, jak również innych nieszczęść, spowodowanych żywiołowymi zdarzeniami lub w razie groźby ich powstania, urzędy pocztowe (agencje) obowiązane są do bezpłatnego przesłania telegramu lub przeprowadzenia rozmowy telefonicznej, skierowanych w tych sprawach o pomoc do organów bezpieczeństwa publicznego i innych właściwych władz lub straży pożarnych (pogotowi). Telegramy te i rozmowy telefoniczne noszą nazwę alarmowych, oznaczane są wskazówką służbową = ADP =.

§ 2. Do nadania telegramu alarmowego lub przeprowadzenia rozmowy telefonicznej alarmowej uprawniona jest każda osoba. Osoba ta powinna podać urzędowi pocztowemu (agencji) swe imię, nazwisko oraz dokładny adres, a na żądanie urzędu pocztowego (agencji) wylegitymować się.

§ 3. Telegramy i rozmowy telefoniczne alarmowe powinny być pod względem kolejności w przekazywaniu, względnie przeprowadzaniu traktowane, jako telegramy, względnie rozmowy telefoniczne, służbowe pilne.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 16 października 1937 r.

o rozmieszczeniu, liczebności i zaopatrzeniu miejscowych straży (pogotowi) pożarnych i uznaniu straży pożarnych za miejscowe.

(Dz. U. R. P. z dnia 17 listopada 1937 r. Nr 78, poz. 573).

Na podstawie art. 10 pkt. 1), 2) i 4) ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządzam co następuje:

I. O rozmieszczeniu i liczebności miejscowych straży i okręgowych pogotowi pożarnych.

§ 1. Rozmieszczenie straży pożarnych powinno być takie, aby obszar działania straży obejmował w zasadzie jedno osiedle.

Starosta może zezwolić na utworzenie dla kilku osiedli, położonych na obszarze jednej gminy, wspólnej straży pożarnej, jeżeli straż taka będzie w stanie zapewnić na obszarze swego działania należytą ochronę przed pożarami i innymi klęskami.

§ 2. W gminach miejskich, których obszar wynosi ponad 50 klm.², straż powinna być podzielona na oddziały, rozmieszczone w różnych dzielnicach miasta. W innych gminach straż może być podzielona na oddziały, o ile warunki miejscowe tego wymagają.

Oddział stanowi samoistną jednostkę straży pożarnej i może składać się najwyżej z 3 plutonów.

§ 3. Siedziba okręgowego pogotowia pożarnego powinno być osiedle położone możliwie w środku obszaru działania pogotowia, posiadające najlepsze warunki szybkiego udzielenia pomocy, w szczególności o ile chodzi o łatwość wezwania pogotowia oraz przejazdu do innych miejscowości.

§ 4. Obszar działania okręgowego pogotowia pożarnego powinien być dostosowany do jego możności udzielania szybkiej pomocy wszystkim osiedlom objętym działalnością pogotowia, nie może jednak obejmować mniej niż dwie gminy, ani też więcej niż obszar jednego powiatu.

§ 5. Podstawą przy ustalaniu liczebności straży i pogotowi pożarnych jest pluton, składający się z trzech sekcji i stanowiący zespół 25 ludzi w zmianie służbowej, wyposażony w odpowiednie środki przewozowe oraz w sprzęt wystarczający do przeprowadzenia samodzielnej akcji ratowniczej.

§ 6. Ilość plutonów straży lub pogotowia uzależnia się od stopnia niebezpieczeństwa pożarów lub innych klęsk na obszarze działania straży lub pogotowia, który określa się według:

1. obszaru działania straży lub pogotowia i liczby mieszkańców na tym obszarze,
2. sposobu zabudowania, liczby i rodzaju budynków,
3. stanu zaopatrzenia w wodę,
4. charakteru przemysłowego (ilości i rodzaju zakładów przemysłowych),
5. charakteru specjalnego (uzdrowiska, położenie nadgraniczne, obiekty użyteczności publicznej, obiekty wojskowe i t. p.).

§ 7. Ilość plutonów straży lub pogotowi, ustalona w zależności od stopnia niebezpieczeństwa pożarów lub innych klęsk, może być zmniejszona w zależności od:

1. odległości sąsiednich straży i pogotowi pożarnych,
2. sprawności, stanu liczebnego oraz stopnia wyszkolenia i wyposażenia w sprzęt straży pożarnych prywatnych, znajdujących się na obszarze działania straży lub pogotowia,
3. warunków, ułatwiających udzielenie szybkiej pomocy przez straże lub pogotowia sąsiednie (warunki drogowe, zmotoryzowane środki przewozowe, sygnalizacja alarmowa),
4. ilości i rodzajów ochronnych urządzeń przeciwpożarowych, znajdujących się na obszarze działania straży lub pogotowia.

W wyjątkowych wypadkach, gdy środki finansowe gminy nie pozwalają na utrzymanie straży lub pogotowia w składzie przewidzianym w § 5, wojewoda, o ile warunki wymienione w ust. 1 na to pozwalają, może zezwolić, aby straż lub pogotowie liczyło mniej niż jeden pluton, nie mniej jednak niż jedna sekcja w składzie co najmniej 8 ludzi i wyposażona w sprzęt wystarczający do przeprowadzenia samodzielnej akcji ratowniczej.

§ 8. Przełożony gminy po wysłuchaniu kolegium zarządu gminy obowiązany jest opracować plan rozmieszczenia i liczebności miejscowych straży pożarnych oraz ustalić liczbę plutonów dla każdej straży.

Plany rozmieszczenia i liczebności straży oraz liczbę plutonów dla każdej straży zatwierdza starosta, a w Warszawie *Komisarz Rządu m. st. Warszawy.*

II. O zaopatrzeniu straży i pogotowi w sprzęt.

§ 9. W gminach miejskich, liczących ponad 40.000 mieszkańców, wszystkie plutony (sekcje) straży pożarnej powinny być zmotoryzowane.

W gminach miejskich liczących od 10.000 do 40.000 mieszkańców straże pożarne powinny

posiadać co najmniej jeden pluton zmotoryzowany.

W gminach liczących mniej niż 10.000 mieszkańców straże pożarne mogą nie posiadać plutonów zmotoryzowanych.

Okręgowe pogotowia pożarne powinny być zmotoryzowane.

§ 10. Pluton zmotoryzowany straży lub pogotowia powinien być zaopatrzony w trzy samochody, z których każdy powinien być wyposażony w sprzęt potrzebny do przeprowadzenia samodzielnej akcji ratowniczej.

Pluton niezmotoryzowany straży pożarnej powinien być zaopatrzony w dwa wozy konne, wyposażone w sprzęt potrzebny do przeprowadzenia samodzielnej akcji ratowniczej oraz w trzy beczkowozy konne do przewozu wody.

§ 11. Za podstawę zaopatrzenia straży w sprzęt techniczny, który składa się ze sprzętu: burzącego, gaśniczego, łącznościowego, ochronnego, oświetleniowego, przeciwgazowego, ratowniczego, sanitarnego, wodnego i specjalnego, służą wzorowe zestawy sprzętu ustalone przez Ministra *Spraw Wewnętrznych*.

Przełożony gminy ustala szczegółowy wykaz rodzaju i ilości sprzętu potrzebnego do każdej straży lub pogotowia w zależności od stopnia niebezpieczeństwa pożarów lub innych klęsk na obszarze działania straży lub pogotowia (§ 3).

§ 12. Sprzęt powinien być przechowywany w zamkniętych pomieszczeniach (remizach strażackich) i utrzymywany w takim stanie, aby był zdolny do natychmiastowego użycia przy akcji ratunkowej.

Klucze od pomieszczeń ze sprzętem powinny być przechowywane przez naczelników straży lub pogotowi albo przez ich zastępców w sposób zapewniający natychmiastową możność ich użycia.

Kontrolę nad należytym utrzymaniem, przechowywaniem i gotowością sprzętu sprawują przełożeni gminy przy pomocy naczelników straży i pogotowi.

III. O warunkach, jakim powinny odpowiadać straże pożarne ochotnicze lub prywatne, aby mógł być im nadany charakter straży miejscowych.

§ 13. Charakter straży miejscowej może być nadany tylko takiej straży pożarnej, która odpowiada następującym warunkom:

a) ilość plutonów (sekcji) straży odpowiada wymaganiom planu, o którym mowa w § 6,

b) co najmniej $^3/_4$ spośród czynnych członków straży posiada wyszkolenie fachowe według programów, ustalonych właściwymi przepisami,

c) poszczególne plutony posiadają całkowite wyposażenie w sprzęt pożarniczy,

d) straż jest wyposażona w potrzebną ilość urządzeń sygnalizacyjnych i alarmowych, zapewniających szybkie wezwanie członków straży do akcji ratunkowej.

e) straż istnieje co najmniej od roku i wyniki jej dotychczasowej pracy są zadawalające.

§ 14. Nadanie charakteru miejscowej straży pożarnej tej straży, która nie odpowiada warunkom w § 13 lit. b, c lub d, może nastąpić tylko z zastrzeżeniem, że brakujące warunki zostaną dopełnione w określonym terminie.

§ 15. W razie gdyby straż przestała odpowiadać warunkom uzasadniającym nadanie jej charakteru miejscowego, starosta po przeprowadzeniu szczegółowej inspekcji straży i po wysłuchaniu opinii zainteresowanej gminy i wydziału powiatowego, pozbawi straż pożarną charakteru miejscowej straży pożarnej.

IV. Przepisy przejściowe.

§ 16. Wojewoda określi, które osiedla mają charakter przemysłowy lub specjalny (§ 6 pkt. 4, 5) oraz kolejność, w jakiej powinna następować organizacja straży na terenie poszczególnych gmin województwa w zależności od stanu finansowego gminy.

Przy ustalaniu kolejności należy uwzględnić charakter przemysłowy i specjalny osiedli na terenie gmin.

§ 17. Okres, w którym powinno nastąpić zaopatrzenie straży lub pogotowi w sprzęt, nie może przekraczać lat trzech.

W wypadkach zasługujących na uwzględnienie, wojewoda może przedłużyć okres zaopatrzenia straży lub pogotowia do lat pięciu.

§ 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 marca 1939 r.

o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami.

(Dz. U. R. P. z dnia 7 kwietnia 1939 r. Nr 31, poz. 206)

Na podstawie art. 29 ust. (2) ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządza się co następuje:

§ 1. Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Od obowiązków, określonych w art. 28, zwalnia się:

1) posłów na *Sejm i senatorów*,

2) zawodowych konsulów państw obcych i przydanych im zawodowych urzędników oraz

członków ich rodzin, prowadzących wspólne z nimi gospodarstwo domowe, jeżeli posiadają obywatelstwo państwa wysyłającego i z zastrzeżeniem wzajemności.

§ 3. Od obowiązków określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 1), 2) i 3) zwalnia się:

1) funkcjonariuszów państwowych i pracowników kontraktowych w urzędach państwowych oraz pracowników przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych;

2) sędziów i prokuratorów sądów powszechnych, sędziów sądów administracyjnych oraz asesorów i aplikantów sądowych;

3) personel nauczający i pomocniczy w szkołach państwowych, publicznych i prywatnych wszystkich kategoryj, stopni i typów;

4) przełożonych gmin i urzędujących ich zastępców, sołtysów i urzędujących podsołtysów, funkcjonariuszów samorządowych i pracowników samorządowych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj;

5) pracowników zakładów użyteczności publicznej;

6) pracowników prywatnych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj, które pracują na rzecz obrony Państwa;

7) pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych i Funduszu Pracy, —

jeżeli w czasie pożaru lub innej klęski spełniają obowiązki wynikające z ich stanowiska.

§ 4. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 4), zwalnia się:

1) osoby czasowo w gminie przebywające;

2) osoby nie będące właścicielami lub użytkownikami nieruchomości położonych na obszarze gminy miejsca ich zamieszkania;

3) kobiety;

4) mężczyzn do lat 17;

5) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

6) uczniów szkół średnich, szkół zawodowych i słuchaczów rzeczywistych szkół akademickich;

7) uczniów kursów (szkół) wojskowego przysposobienia specjalnego;

8) duchownych i zakonników uznanych w Państwie wyznań religijnych oraz uczniów seminariów duchownych i nowicjuszów zakonów;

§ 5. Od obowiązków określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 5, zwalnia się:

1) kobiety mające powyżej 40 lat;

2) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych ochotniczych, zawodowych, prywatnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

3) osoby, wymienione w § 4 pkt. 1), 6), 7) i 8).

§ 6. Od obowiązków określonych w art 28 ust. (2) pkt 4) i 5), zwalnia się osoby wymienione w § 3, co do których ich władze przełożone stwierdzą, że wykonanie tych obowiązków może odbić się istotnie ujemnie na toku urzędowania lub pracach w danym urzędzie, przedsiębiorstwie, zakładzie lub instytucji.

§ 7. (1) Osoby, na których ciąży obowiązek określony w art. 28 ust. (2) pkt 4), mogą wykonywać go przez zastępcę.

(2) Zastępcze wykonanie tego obowiązku nie może być powierzone osobom, wymienionym w art. 29 ust. (1) oraz w § 4 pkt 3), 4), 6) i 7).

(3) Przełożony gminy może zakazać zastępczego wykonania tego obowiązku przez osoby karane za przestępstwa z chęci zysku lub za zbrodnie przeciwko Państwu.

§ 8. Za wykonanie obowiązku, określonego w art. 28 ust. (2) pkt 4), odpowiedzialna jest osoba, która podjęła się wykonania tego obowiązku zastępczo.

§ 9. (1) Obowiązki określone w art. 28 ust. (2) pkt 5), mogą być na wniosek osoby obowiązanej zamienione przez przełożonego gminy na obowiązek świadczeń w naturze na cele ochrony przed pożarami i innymi klęskami, jeżeli liczba obowiązanych do służby w straży pożarnej przymusowej, przewyższa liczbę, potrzebną do zapewnienia na obszarze działania straży należytej ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

(2) Świadczenia w naturze mogą być wykonane tylko na obszarze tej gminy, która powołała obowiązanego do wykonania obowiązków.

§ 10. Świadczenia w naturze (§ 9) polegają na:

1) dostarczaniu środków przewozowych lub inwentarza pociągowego;

2) wykonaniu określonych robót;

3) czasowym odstąpieniu przedmiotów, potrzebnych do wykonania robót;

4) odstąpieniu własności materiałów, potrzebnych do wykonania robót.

§ 11. (1) Wartość zamiennych świadczeń w naturze określa się dniówkami robocizny pieszej.

(2) Roczna wysokość zamiennych świadczeń w naturze odpowiada 7 dniówkom robocizny pieszej.

(3) Przy obliczaniu wartości zamiennych świadczeń w naturze, przyjmuje się równowartość pieniężną dniówki robocizny pieszej, ustaloną przez rady gminne (miejskie) w wykonaniu przepisów o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne.

(4) W gminach, nie stosujących na swoim obszarze świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne, równowartość pieniężną dniówki robocizny pieszej ustalają corocznie właściwe rady gminne (miejskie) w drodze uchwał, do których mają zastosowanie przepisy art. 65 ustawy z dn. 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294).

P. art. 5 § 3 dekretu z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 74).

§ 12. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi *Spraw Wewnętrznych.*

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 6 kwietnia 1939 r.

o obowiązkach ludności w wypadkach pożarów lub innych klęsk.

(Dz. U. R. P. z dnia 25 kwietnia 1939 r. Nr 37, poz. 242.)

Na podstawie art. 28 ust. (3) i 52 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządzam co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy z dn. 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365).

§ 2. Wykonanie obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt 1), 2) i 3) polega na:

1) dostarczaniu i podawaniu wody i innych środków ratowniczych do zapobieżenia rozszerzaniu się pożarów lub innych klęsk,

2) pracy ze sprzętem ratunkowym,

3) usuwaniu przedmiotów zagrożonych przez pożar lub inną klęskę,

4) dogaszaniu zgliszczy,

5) przenoszeniu z miejsca zagrożonego niebezpieczeństwem osób, które uległy nieszczęśliwym wypadkom,

6) zastosowaniu niezbędnych środków ratowniczych,

7) wezwaniu pomocy lekarskiej i dostarczeniu koniecznych środków przewozowych dla osób, które uległy nieszczęśliwym wypadkom, jeżeli ze względu na życie i zdrowie tych osób okaże się to konieczne,

8) dostarczeniu pomieszczeń dla osób, które uległy nieszczęśliwym wypadkom, na czas niezbędny dla udzielenia tym osobom pierwszej pomocy,

9) przyjęciu na przechowanie mienia poszkodowanych,

10) pilnowaniu mienia przed utratą lub zniszczeniem,

11) wykonywaniu prac koniecznych dla zapobieżenia rozszerzeniu się pożaru lub innej klęski.

§ 3. Każda osoba w gminie przebywająca, na wezwanie władz administracji ogólnej, przełożonego gminy, organów służby bezpieczeństwa publicznego lub kierownika akcji ratowniczej, obowiązana jest w razie pożaru lub innej klęski, udzielić pomocy i współdziałać przy akcji ratowniczej w sposób i w miejscu przez te władze, organa lub kierownika akcji ratowniczej wskazany.

Regulamin, o którym mowa w art. 30 ust. (1) ustali, które osoby lub grupy osób oraz w jakim zakresie i w jaki sposób obowiązane są w razie pożaru lub innej klęski udzielić bez wezwania pomocy i współdziałać przy akcji ratowniczej

§ 4. Osoby, które przybyły na miejsce pożaru lub innej klęski w razie braku odpowiedniego kierownika akcji ratowniczej, powinny niezwłocznie przystąpić same do niesienia pomocy i do akcji ratowniczej

§ 5. Osobom, zatrudnionym przy niesieniu pomocy lub przy akcji ratowniczej, nie wolno zaniechać tych czynności przed ustaniem niebezpieczeństwa lub bez zezwolenia kierownika tej akcji.

§ 6. Wykonanie obowiązku pełnienia wart dla ochrony przed powstaniem pożaru lub innej klęski (art. 28 ust. (2) pkt 4) polega na:

1) czuwaniu nad bezpieczeństwem mieszkańców dla ochrony przed powstaniem pożaru lub innej klęski,

2) niezwłocznym alarmowaniu organów służby bezpieczeństwa publicznego, przełożonego gminy, sołtysa, straży pożarnych i mieszkańców o powstałym niebezpieczeństwie.

Pełniący wartę powinni zwracać uwagę na przestrzeganie przez osoby w gminie przebywające przepisów o zapobieganiu powstawania i szerzenia się pożarów i innych klęsk, a w przypadkach spostrzeżenia uchybień powiadomić o tym przełożonego gminy.

§ 7. Powołanemu do warty w gminie wiejskiej może być poruczone wykonanie tej warty jedynie na obszarze tej gromady, w której powołany zamieszkuje.

§ 8. Pełniący wartę, w czasie wykonywania tego obowiązku, nie mogą oddalać się poza obszar, którego strzegą.

§ 9. Pełniący wartę powinni być zaopatrzeni w odpowiednie oznaki i przyrządy alarmowe dostarczone przez gminę.

§ 10. Pełnienie wart (art. 28 ust. (2) pkt 4) wykonywa się kolejno, według rocznego planu powołania, ustalonego przez kolegium zarządu gminy. Plan powinien być wyłożony do publicznego wglądu najpóźniej do dnia 1 listopada każdego roku, a wyłożenie jego ogłoszone w sposób w gminie przyjęty.

W planie należy wymienić:

1) nazwisko, imię i miejsce zamieszkania obowiązanego do pełnienia warty,
2) miejsce i czas wykonywania obowiązku,
3) pouczenie o skutkach prawnych niestawiennictwa i niewykonania obowiązku (art. 47 ust. (1) pkt 2),
4) pouczenie o środkach prawnych.

§ 11. Do pełnienia wart przełożony gminy wzywa obowiązanych w sposób w gminie przyjęty co najmniej na 7 dni przed dniem pełnienia warty.

§ 12. Pełnienie wart dziennych może być zarządzone przez przełożonego gminy, po uprzednim uzyskaniu zgody powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 13. Pełnienie obowiązków w strażach pożarnych przymusowych (art. 28 ust. (2) pkt 5) polega na braniu czynnego udziału w:

1) tłumieniu pożarów lub zwalczaniu innych klęsk,
2) ćwiczeniach, szkoleniu i przeglądach straży, zarządzonych przez władze, o których mowa w art. 43, przełożonego gminy lub naczelnika straży pożarnej przymusowej.

§ 14. Osoby, powołane na stanowiska kierownicze w strażach pożarnych przymusowych, nie mogą odmówić przyjęcia tych stanowisk, jeżeli w okresie 3 ostatnich lat nie pełniły obowiązków na stanowiskach kierowniczych w strażach pożarnych przymusowych.

Wezwanie powinno zawierać:

§ 15. Do pełnienia obowiązków w strażach pożarnych przymusowych powołuje obowiązanych przełożony gminy w drodze pisemnej.

1) nazwisko i imię powołanego do pełnienia obowiązku,
2) określenie obowiązku,
3) jakie narzędzia lub środki przewozowe powinna dostarczyć powołana osoba,
4) pouczenie o skutkach prawnych niestawiennictwa i niewykonania obowiązku (art. 47 ust. (1) pkt 4),
5) pouczenie o środkach prawnych.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 29 lipca 1939 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej o urządzeniach publicznych i prywatnych do zaopatrywania ludności w wodę i usuwania nieczystości oraz o specjalnych urządzeniach przeciwpożarowych.

(Dz. U. R. P. z dnia 22 sierpnia 1939 r. Nr 75, poz. 506).

(Wyciąg)

Na podstawie art. 5 pkt. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o zaopatrywaniu ludności w wodę z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 310), art. 3 pkt. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o usuwaniu nieczystości i wód opadowych z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 311) w brzmieniu ustawy z dnia 31 marca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 210), oraz art. 3 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), zarządzam co następuje:

Przepis wstępny.

§ 1. Za urządzenia do zaopatrywania ludności w wodę uważa się urządzenia dostarczające wodę do picia, dla potrzeb gospodarstwa domowego i dla celów przeciwpożarowych. Za urządzenia usuwania nieczystości uważa się urządzenia kanalizacyjne.

Wodociągi publiczne.

§ 13. Na sieci wodociągowej powinny być założone hydranty przeciwpożarowe w miarę możności płytkie w odległościach nie przekraczających 150 m. dla dzielnic o zabudowaniu luźnym i bliźniaczym oraz 100 m dla dzielnic o zabudowaniu zwartym. Hydranty powinny być łatwo dostępne. Położenie ich powinno być dokładnie oznaczone w terenie.

§ 14. Wodociąg powinien być tak urządzony, aby na wypadek pożaru mógł zwiększyć odpowiednio swą wydajność. Zwiększenie to powinno być liczone co najmniej na dwa równoczesne pożary, trwające co najmniej 2 godziny. Jednokierunkowa zdolność transportowa rurociągów zasilających do miejsca pożaru powinna wynosić co najmniej 10 l. na sekundę, a rurociągów rozdzielczych — 5 l. na sekundę — przy niezmniejszonej wydajności średniej letniej i przy ciśnieniu w sieci wynoszącym co najmniej 0.7 atmosfer.

§ 15. Stacje kolejowe, leżące w pobliżu urządzeń wodociągowych publicznych, mogą korzystać z tych wodociągów dla celów eksploatacyjnych i pożarowych w granicach możliwości technicznych wodociągu. Powyższe nie nakłada na właściciela wodociągu obowiązku ponoszenia jakichkolwiek dodatkowych kosztów.

§ 16. W wodociągach, posiadających oczyszczalnię wody, powinny być urządzone połączenia zapasowe, umożliwiające na wypadek unieruchomienia oczyszczalni podawanie do sieci ulicznej wody surowej, w razie potrzeby odpowiednio odkażonej.

Specjalne urządzenia przeciwpożarowe.

§ 20. We wszystkich osiedlach należy założyć specjalne urządzenia przeciwpożarowe stosownie do wymagań niżej określonych:

1) Należy urządzić szereg punktów poboru wody dla celów przeciwpożarowych niezależnie od istniejącego wodociągu, wykorzystując w tym celu wszelkie wody, znajdujące się na obszarze osiedla i przystosowując je do użytku przez: oczyszczanie, pogłębianie, spiętrzanie oraz przez ułatwienie bezpośredniego dojazdu i czerpania.

2) Dzielnice osiedla, pozbawione naturalnych punktów poboru wody lub nie posiadające dostatecznej ich ilości, powinny być zaopatrzone w wystarczającą liczbę punktów sztucznych, jak zbiorniki otwarte albo kryte, specjalne wodociągi, stacje pomp, studnie, zbiorniki płuczące przy kanalizacji rozdzielczej i tym podobne urządzenia o wydajności odpowiedniej dla celów przeciwpożarowych.

3) Odległości między punktami poboru wody nie mogą przekroczyć w dzielnicy o zabudowaniu zwartym — 500 m i w dzielnicy o zabudowaniu luźnym lub bliźniaczym — 700 m. Przy rozmieszczeniu tych punktów należy uwzględniać stopień zagrożenia pożarowego dzielnic albo poszczególnych punktów miasta.

4) Przy obliczaniu wydajności punktu poboru wody należy uwzględnić możliwość jednoczesnego gaszenia co najmniej dwóch pożarów. Wydatek wody spowodowany jednym pożarem należy przyjąć co najmniej:

dla dzielnic poniżej 50 mieszkańców na 1 ha
40 m^3 w ciągu 2 godzin,

dla dzielnic od 50 do 100 mieszkańców na 1 ha—
50 m^3 w ciągu 2 godzin,

dla dzielnic od 100—200 mieszkańców na 1 ha—
70 m^3 w ciągu 2 godzin,

dla dzielnic od 200—350 mieszkańców na 1 ha—
100 m^3 w ciągu 2 godzin,

dla dzielnic powyżej 350 mieszkańców na 1 ha—
150 m^3 w ciągu 2 godzin.

W razie potrzeby w zależności od ilości i rodzaju budynków, sposobu zabudowania, charakteru przemysłowego i t. p. czynników normy powyższe powinny być odpowiednio zwiększane.

5) Punkty poboru wody mogą być zaopatrywane albo bezpośrednio ze źródła wody albo za pośrednictwem zbiorników niezależnych od wodociągu i obsługujących jeden lub więcej punktów poboru wody. Jeden taki zbiornik może obsługiwać najwyżej 15 punktów poboru wody.

6) Zbiorniki otwarte można urządzać jako baseny ozdobne, wodotryski, baseny dla roślin wodnych, stawy parkowe, kąpieliska, pływalnie, rekonstrukcje zabytkowych fos i t. p.

7. Zbiorniki o większej liczbie punktów poboru wody niż dwa mogą być mniejsze, niżby to wynikało z pkt. 4). W tym wypadku przy powiększaniu liczby punktów poboru wody zmniejszenie objętości zbiornika nie może przekraczać 2% na jeden punkt poboru wody dla zbiorników otwartych i 3% dla zbiorników krytych.

Przepisy końcowe.

§ 26. Minister *Spraw Wewnętrznych* w Warszawie, w innych zaś miejscowościach wojewoda, może zezwolić na częściowe odstępstwa od przepisów §§ 20. 21, 22 i 23 niniejszego rozporządzenia w osiedlach, w których urządzenia wodociągowe dają gwarancję ciągłości ruchu i należytego zwiększenia wydajności na cele przeciwpożarowe.

§ 27. Osiedla, posiadające urządzenia wodociągowo-kanalizacyjne, powinny przedstawić właściwym władzom do zatwierdzenia projekty dostosowania istniejących urządzeń do wymagań niniejszego rozporządzenia razem z programem realizacji w terminie nie przekraczającym jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 28. Projekty zaopatrzenia osiedla w specjalne urządzenia przeciwpożarowe oraz urządzenia dostarczające zastępczą wodę do picia i dla celów gospodarstwa domowego powinny być przedstawione właściwym władzom do zatwierdzenia razem z programem realizacji w terminie nie przekraczającym jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje: §§ 21—25 na całym obszarze Państwa, z wyjątkiem województwa śląskiego, pozostałe zaś przepisy w tych osiedlach, w których mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278).

Rozp. Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278) weszło w życie na obszarze miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych z dniem 15 maja 1938 r. W innych miejscowościach rozporządzenie to nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych (obecnie Ministra Administracji Publicznej wzgl. Ministra Ziem Odzyskanych) działającego w porozumieniu z in. właściwymi ministrami, wykazów tych miejscowości w „Dziennikach Wojewódzkich".

Spis przedruków:

Im szybsza wpłata Daniny Narodowej, tym większa jej siła twórcza!

Prenumeratę należy uiszczać z góry każdego kwartału bez wezwania ze strony Administracji, gdyż rachunków nie wysyła się.

Cena ogłoszeń: Wiersz dwułamowy 40,— zł; zagubione dokumenty pojedynczy wyraz 6,— zł; prenumerata za IV kwartał 240,— zł. Cena za pojedyńczy egzemplarz 30,— zł.

Adres redakcji i administracji: Poznań, Urząd Wojewódzki, Plac Kolegiacki 17. Konto P. K. O. Nr V4023 Poznański Dziennik Wojewódzki

Tłoczono w Drukarni Państwowej Nr 1 w Poznaniu, Składowa 3 — 1969/46.

K-20683